

DIKASTERIET FOR TROSLÆREN

VADEMECUM

**TIL ENKELTE PUNKTER I PROSEDYEREN
VED BEHANDLINGEN AV TILFELLER MED SEKSUELT MISBRUK
AV MINDREÅRIGE BEGÅTT AV KLERIKERE**

Versjon 2.0

5.06.2022

INNHold

NOTA BENE (litra a-d)

0. Innledning

I. Hva kjennetegner forbrytelsen? (nr. 1-8)

II. Hva må gjøres når man mottar informasjon om en mulig forbrytelse (*notitia de delicto*)? (nr. 9-31)

a/ Hva siktes det til ved *notitia de delicto*? (nr. 9-15)

b/ Hvilke aksjoner skal man igangsette når en *notitia de delicto* er mottatt? (nr. 16-31)

III. Hvordan skjer den forutgående etterforskning? (nr. 32-75)

a/ Hva er den forutgående etterforskning? (nr. 33-37)

b/ Hvilke juridiske handlinger er det behov for å foreta for å komme i gang med den forutgående etterforskning? (nr. 38-43)

c/ Hvilke utfyllende handlinger kan eller skal man foreta under den forutgående etterforskning? (nr. 44-60)

d/ Hvordan blir sikringstiltakene pålagt? (nr. 61-65)

e/ Hva må gjøres for å avslutte den forutgående etterforskning? (nr. 66-75)

IV. Hva kan DDF gjøre på dette tidspunkt? (nr. 76-83)

a/ Hva er de ikke-straffemessige disiplinærtiltak? (nr. 78)

b/ Hva er et straffetruende påbud? (nr. 79-82)

c/ Hva er straffeskånselsmidlene, bøtene og de offisielle irettesettelser? (nr. 83)

V. Hvilke er de mulige avgjørelser under en straffeprosedyre? (nr. 84)

VI. Hvilke straffemessige prosedyrer er mulige? (nr. 85-141)

a/ Hva er den utenomrettslige straffeprosess? (nr. 91-94)

b/ Hvordan gjennomføres en utenomrettslig straffeprosess ifølge CIC? (nr. 95-114)

c/ Hvordan avslutter man en utenomrettslig straffeprosess ifølge CIC? (nr. 115-129)

d/ Hvordan gjennomføres en utenomrettslig straffeprosess ifølge CCEO? (nr. 130-139)

e/ Faller straffedekretet inn under taushetsplikten? (nr. 140-141)

VII. Hva kan følge når en straffeprosedyre er til ende? (nr. 142-149)

VIII. Hva skjer i tilfelle klage mot et straffedekret? (nr. 150-156)

a/ Hva legger CIC opp til i tilfelle klage mot et straffedekret? (nr. 151-154)

b/ Hva legger CCEO opp til i tilfelle klage mot et straffedekret? (nr. 155-156)

IX. Er det noe som det er behov for alltid å holde klart for seg? (157-164)**TABULAR SUMMARY FOR CASES OF *DELICTA RESERVATA***

(sammenfattende blankett – som skal ledsage innrapportering til Troسدikasteriet)

NOTER**Forholdet til staten**

Forholdet til de statlige myndigheter (f.eks. politiet) og til borgerlige bestemmelser i den type saker som der her handler om, er spesielt behandlet i nr. 10, 17, 26-27, 34, 36-37, 44, 47-51, 56-57, 69, 106 og 108. Se også fotnote til *0.Innledning*, annet avsnitt, samt fotnote til nr. 28, 33, 40, 44, 54, 64, 77 og 84.

Forholdet til lokale beredskapsplaner mv.

I nr. 159 presiseres det at bispekonferansenes retningslinjer (*le proprie linee guida*), noe som ofte omtales som lokale «beredskapsplaner», også skal hensyntas, men selvfølgelig uten at de kan tre i stedet for Vatikanets felles bestemmelser.

DIKASTERIET FOR TROSLÆREN

VADEMECUM

TIL ENKELTE PUNKTER I PROSEDYEREN VED BEHANDLINGEN AV TILFELLER MED SEKSUELT MISBRUK AV MINDREÅRIGE BEGÅTT AV KLERIKERE*

Versjon 2.0

5.06.2022

NOTA BENE:

a. Ut over ved de forbrytelser som fremgår av i art. 6 i *Normae*^a, promulgert ved

* Original tekst på italiensk:

https://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/ddf/rc_ddf_doc_20220605_vademecum-casi-abuso-2.0_it.html

Vademecum su alcuni punti di procedura nel trattamento dei casi di abuso sessuale di minori commessi da chierici – Norsk oversettelse (sluttnotene mm. oversatt fra original tekst på latin), med noen tilføyde anmerkninger i fotnoter: Mgr. dr.iur.can. Torbjørn Olsen.

^a *Normae* (bestemmelser) sikter til *Normae de gravioribus delictis* (Bestemmelser om alvorligere forbrytelser [forbeholdt Kongregasjonen for troslæren]), pave Johannes Paul IIs nye spesiallovgivning fra 2001 om noen svært alvorlige forbrytelser i Kirken, hvis eksistens ble gjort kjent ved promulgasjon 30. april 2001 av den apostolisk skrivelse *Sacramentorum sanctitatis tutela*, jf. neste fotnote. Den gang løs art. 4: «§ 1. Forbeholdet for Kongregasjonen for troslæren utstrekkes også til forbrytelse mot det sjette av De ti bud, begått av en kleriker med en mindreårig under 18 år. § 2. Den som har begått forbrytelsen omtalt i § 1, straffes ut fra kriminalitetens alvor, ikke utelukket med eksklusjon eller laisering.»

Selve teksten til *Normae* ble den gang ikke offentliggjort. (Før 2001 hadde det tilsvarende regelverk ikke bare vært hemmelig [oppbevaring i bispedømmet hemmelige arkiv], men i praksis også helt ukjent og ikke-fungerende.) I 2010 ble *Normae* forbedret av pave Benedikt XVI og da ble også selve teksten formelt offentliggjort ved promulgasjon. Senere skjedde det ytterligere forbedringer. I forbindelse med innføringen av ny kanonisk strafferett (Den kanoniske lovbook, bok VI) 8. desember 2021, ble *Normae* erstattet av nye *Bestemmelser (om forbrytelser forbeholdt Kongregasjonen [fra 2022: Dikasteriet] for troslæren)*, og det er disse det vises til i det etterfølgende. Henvisningen til art. 6 gjelder den nye utgave av bestemmelsene, og artikkelen lyder: «De alvorligere forbrytelser mot moralen forbeholdt Kongregasjonen for troslærens rettsbehandling er: 1° forbrytelse mot det sjette av De ti bud, begått av en kleriker med en mindreårig under 18 år eller med en som varig har fornuftens bruk ufullkomment; uvitenhet eller villfarelse fra klerikerens side vedrørende den mindreåriges alder utgjør ikke en omstendighet som forminsker eller utelukker forbrytelsens alvor; 2° kjøp,

Motu Proprio *Sacramentorum sanctitatis tutela*,^a må det som følger, iakttas – med eventuelle tilpasninger – ved alle tilfeller som involverer forbrytelser forbeholdt Dikasteriet for tros læren.

b. I det følgende vil disse forkortelser bli anvendt: CIC: *Codex Iuris Canonici*;^b CCEO: *Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium*;^c SST: Motu Proprio *Sacramentorum sanctitatis tutela* – «bestemmelser» endret 2021; VELM: Motu Proprio *Vos estis lux mundi* – 2019; DDF: *Dicasterium pro Doctrina Fidei*.^d

c. Den nye bok VI av CIC trådte i kraft 8. desember 2021 som følge av promulgasjon ved den apostoliske konstitusjon *Pascite gregem* 23. mai 2021. Ikke desto mindre må man huske hva angår straffelovens ikke-tilbakevirkende kraft når kan. 1313 foreskriver: «§ 1. Dersom en lov endres etter at en forbrytelse er begått, blir den for den straffeforfulgte^e gunstigere lov å anvende. § 2. Dersom en senere lov tar bort en lov eller i det minste en straff, bortfaller denne straks.» Så må man ta i betraktning den tidligere bok VI for forbrytelser begått før 8. desember 2021 og verifisere anvendelsen.

d. Den 8. desember 2021 trådte *Bestemmelser om forbrytelser forbeholdt Kongregasjonen for tros læren* i kraft, som var forandret ved *Rescriptum ex*

besittelse, fremvisning eller spredning – for lyst eller vinnings skyld – av pornografiske bilder av mindreårige under 18 år, begått av en kleriker på hvilken som helst måte og med hvilket som helst middel.»

Hvilke personer under 18 år som varig har fornuftens bruk ufullkomment, er ikke nærmere definert, men det siktes med det til en eller annen grad av psykisk utviklingshemming der vedkommende i det minste befinner seg under 16-årsstadiet, jf. kann. 97, § 2, 1324, § 1, nr. 1, 1345 og 1398, § 1, nr. 1, 2 og 3. (*Oversetters anmerkning*)

^a Pave Johannes Paul IIs apostoliske skrivelse – gitt *motu proprio* – *Sacramentorum sanctitatis tutela* [MP SST] hvorved *Normae de gravioribus delictis* [bestemmelser om alvorligere forbrytelser] forbehold Kongregasjonen for tros læren promulgeres, 30. april 2001, autentisk latinsk tekst (dog *uten* selve *Normae*) offentliggjort i AAS 93 (2001) 737-739. (*Oversetters anmerkning*)

^b *Codex Iuris Canonici*: Den kanoniske lovbok, «kirkeretten» fra 1983 for Den latinske kirke, dvs. for den katolske vestkirke. (*Oversetters anmerkning*)

^c *Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium*: Lovbok for de orientalske kirker, «kirkeretten» fra 1990 for de såkalte «unierte» katolske kirker. (*Oversetters anmerkning*)

^d *Dicasterium pro Doctrina Fidei*: Dikasteriet for tros læren, Trosdikasteriet, inntil 2022: Kongregasjonen for tros læren (*Congregatio pro Doctrina Fidei* – CDF) – Troskongregasjonen. (*Oversetters anmerkning*)

^e «Den straffeforfulgte» (*reus*), kirkerettens fellesbetegnelse for den som i borgerlig rett betegnes som «siktet», «tiltalt» og «domfelt». Jf. også fotnote til nr. 84, annet strekpunkt. (*Oversetters anmerkning*)

Audientia^a 11. oktober 2021 og offentliggjort 7. desember 2021. Til disse «bestemmelser» gjelder referansene anført i dette *Vademecum*.

0. Innledning

For å svare på de tallrike spørsmål om de skritt som må tas i straffesakene under dikasteriets egen kompetanse, har Dikasteriet for tros læren utarbeidet dette *Vademecum*^b, i første rekke beregnet på ordinariusene^c og de rettsmedarbeidere som befinner seg i en situasjon der det er en nødvendig plikt å oversette til konkrete foretagender det kanoniske regelverk vedrørende tilfeller med seksuelt misbruk av mindreårige begått av klerikere.

Det dreier seg om et slags «manual» som har som mål å lede hånd i hånd og føre skritt for skritt enhver som befinner seg i en situasjon der det er nødvendig å prosedere for å nå frem til klarhet om sannheten på området for forbrytelsene nevnt ovenfor, fra *notitia criminis*^d til definitiv konkludering^e.

Det er ikke en normativ tekst; materielt sett forandrer den ikke lovgivningen, men den har som mål å skape større klarhet om fremgangsmåten. Iakttagelse av den anbefaler seg dog – i bevissthet om at en homogen praksis bidrar til å gjøre justisforvaltningen klarere.

De prinsipale referanser er de to någjeldende lovbøker (CIC og CCEO); *Bestemmelser om forbrytelser forbeholdt Kongregasjonen for tros læren*, i den endrede versjon fra 11. oktober 2021, forandret ved *Motu Proprio Sacramentorum Sanctitatis Tutela*, under hensyntagen til forandringene approbert ved *Rescripta ex Audientia* 3. og 6. desember 2019; *Motu Proprio Vos estis lux mundi*; og – ikke minst – praksis ved Dikasteriet for tros læren som i de senere år stadig har blitt mer

^a *Rescriptum ex Audientia*: «Reskript fra audiens» (hos Han Hellighet paven). (*Oversetters anmerkning*)

^b *Vademecum*, nærmest «lommehåndbok», i realiteten er manual til hjelp ved behandling av de aktuelle saker. (*Oversetters anmerkning*)

^c «Ordinarius», fellesbetegnelse for biskop, generalvikar, biskoppelige vikarer og bl.a. «provinsialer» i visse ordener. (*Oversetters anmerkning*)

^d *Notitia criminis*, eg. «opplysning om noe kriminelt», begrep i mange lands strafferett om visse opplysninger som kommer inn til myndighetene, f.eks. til politiet, noe som i norsk strafferett nærmest vil svare til opplysninger som gir grunnlag for «mistanke», men ikke nødvendigvis for «siktelse» og «tiltale». Jf. nr. 9 og 84 med fotnote. (Kirkeretten har et annen system for nivåovergang, jf. nr. 16, 33 og 44.) (*Oversetters anmerkning*)

^e «Definitiv konkludering», fellesbetegnelse for dom og administrativt straffedekret. (*Oversetters anmerkning*)

presis og konsolidert.

Det handler om et fleksibelt redskap, og man ser for seg at det periodisk kan bli oppdatert, hver gang når man vil måtte modifisere regelverket som det refereres til, eller dikasteriets praksis gjør det nødvendig med presiseringer eller forbedringer.

Man har i dette *Vademecum* ikke villet dvele ved henvisninger til fremdriften av den rettslige straffeprosess i første instans, i overbevisning om at prosedyren som er belyst i de någjeldende lovbøker, er tilstrekkelig klar og detaljert.

Ønsket er at dette redskap kan hjelpe bispedømmene, instituttene for gudviet liv^a og selskapene for apostolisk liv, bispekonferansene og forskjellige kirkelige jurisdiksjonsområder til bedre å forstå og implementere justiskravene vedrørende en *delictum gravius*^b som danner et for hele Kirken dypt og smertefullt sår som ber om å bli helbredet.

I. Hva kjennetegner forbrytelsen?

1. Forbrytelsen som det handler om, omfatter enhver ytre synd mot det sjette av De ti bud, begått av en kleriker^c med en mindreårig (jf. kan. 1398 § 1, 1° CIC; art. 6 § 1, 1° SST).

2. Forbrytelsestypen er meget vid og kan omfatte for eksempel seksuelle relasjoner (bevisste eller ubevisste), fysisk kontakt med seksuell bakgrunn, blotting, masturbasjon, fremstilling av pornografi, forledelse til prostitusjon, prat og/eller forslag med seksuell karakter, også gjennom kommunikasjonsmedier.

3. Begrepet «mindreårig» når det handler om de tilfeller det her er spørsmål om, har variert gjennom tidene: frem til 30. april 2001 siktet man til en person aldersmessig under 16 år (selv om i noen partiklarlovgivninger – for eksempel i USA [fra 1994] og i Irland [fra 1996] – alderen alt var hevet til 18 år). Fra 30. april 2001, da Motu Proprio «*Sacramentorum Sanctitatis Tutela*» ble promulgert, ble alderen universelt hevet til 18 år, og denne alder er fortsatt gjeldende. Det er nødvendig å ta disse forskjeller i betraktning når man skal avgjøre om den «mindreårige» faktisk var en slik ifølge legaldefinisjonen som var gjeldende på gjerningstidspunktet.

^a «Institutt for gudviet liv», fellesbetegnelse for ordenssamfunn og sekularinstitutt. (*Oversetters anmerkning*)

^b *Delictum gravius*: «Alvorligere forbrytelse», fellesbetegnelse for visse forbrytelser som er omfattet av spesielle kirkerettslige bestemmelser. (*Oversetters anmerkning*)

^c «Kleriker», fellesbetegnelse for diakon og prest, eventuelt også biskop. (*Oversetters anmerkning*)

4. Det forhold at man taler om «mindreårig», viser ikke til den distinksjon som man finner i den psykologiske vitenskap, mellom handlinger ut fra «pedofili» og handlinger ut fra «efebofili», nemlig med ungdommer som alt er ute av puberteten. Deres seksuelle modenhet influerer ikke på den kanoniske definisjon av forbrytelsen.

5. Den første revisjonen av Motu Proprio SST, promulgert 21. mai 2010, har sanksjonert at med en mindreårig blir de personer likestilt som varig har fornuftens bruk ufullkomment. Denne kategoriutvidelsen mht. de de som likestilles med mindreårige, er blitt bekreftet uten endring i den andre revisjon av SST i 2021 (jf. art. 6 § 1, 1° SST). Vedrørende bruken av uttrykket «sårbar voksen», som ellers blir beskrevet som «enhver person i en svekket tilstand som følge av fysiske eller psykisk hemning, eller som følge av faktisk tap av personlig frihet – også forbigående – som setter begrensning på muligheten til å forstå, til å ville eller i det minste til å motsette seg å bli rammet» (jf. art. 1 § 2, b VELM), må man huske på at en slik fullstendig definisjon favner gjerninger langt videre enn det som omfattes av DDFs kompetanse – som ut over mindreårige under 18 år begrenser seg til den som «har fornuftens bruk ufullkomment». Andre gjerninger utenom disse tilfeller blir behandlet av de kompetente dikasterier (jf. art. 7 § 1 VELM).^a

6. I 2010 har SST for øvrig innført tre nye forbrytelser som må sees på som en særskilt type i forhold til mindreårige, nemlig å kjøpe, besitte (også tidsbegrenset) eller spre pornografiske bilder av mindreårige under 14 år (fra 1. januar 2020: under 18 år) fra en klerikers side med lyst som siktemål på en hvilken som helst måte og med et hvilket som helst middel. Fra 1. juni til 31. desember 2019 var kjøp, oppbevaring og spredning av pornografisk materiale som inkluderte mindreårige mellom 14 og 18 års alder, begått av klerikere eller av medlemmer av institutter for gudviet liv eller av selskaper for apostolisk liv, forbrytelser under de andre dikasteriers kompetanse (jf. art. 1 og 7 VELM). Fra 1. januar 2020 er kompetansen hos Dikasteriet for tros læren. Siden den nye kanon 1398 § 1, 2-3° CIC, som trådte i kraft fra 8. desember 2021, har innført en videre forståelse av denne materie, er kompetansen med henblikk på DDF følgelig begrenset til de tilfeller som er forutsatt i art. 6 SST. Den aktuelle artikkel i bestemmelsene til SST promulgert i

^a Dette innebærer at en klerikers brudd på det sjette av De ti bud ved misbruk av en «sårbar voksen», som altså er over 18 år og som ikke «varig har fornuftens bruk ufullkomment», *ikke hører inn under den kategori forbrytelser som er forbeholdt Trosdikasteriet*, men som dog har en foreldelsestid på 20 år, jf. kan. 1362, § 1, nr. 2. Jf. videre kan. 1398, § 1, nr. 1, som inkluderer ved formuleringen «som gjeldende rett tilkjenner samme verge», sårbare personer slik: «som begår en forbrytelse mot det sjette av De ti bud med en mindreårig eller med en person som varig har fornuftens bruk ufullkomment, eller som gjeldende rett tilkjenner samme verge». Slik forbrytelse skal behandles etter de vanlige bestemmelser, også hva angår anke eller klage. (*Oversetters anmerkning*)

2021 (jf. art. 6, 2° SST) har tatt høyde for denne forandring ved å syntetisere det som bestemmes i materien.

7. Det må understrekes at disse tre forbrytelser kanonisk bare kan straffeforfølges fra ikrafttredelsen av SST av 21. mai 2010. Fremstilling av pornografi med mindreårige faller imidlertid inn under den forbrytelsestype som er angitt i nr. 1-4 i foreliggende *Vademecum* og blir følgelig straffeforfulgt også før nevnte dato.

8. Ifølge ordensretten som gjelder for Den latinske kirke (jf. kann. 695ff CIC), kan forbrytelsen omtalt i nr. 1 også føre med seg eksklusjon fra ordensinstituttet. Videre må man merke seg det følgende: a/ slik eksklusjon er ikke en straff, men en administrativ handling fra den øverste leder^a; b/ for å dekretere dette skal den tilhørende prosedyre beskrevet i kann. 695 § 2, 699 og 700 CIC iakttas med største nøyaktighet; c/ eksklusjon fra institutt medfører tap av innlemmelsen i instituttet og bortfall av løfter og forpliktelser utgått fra professen (jf. kan. 701 CIC) og forbud mot å utøve mottatt ordinasjon så lenge betingelsene i kan. 701 CIC ikke er verifisert. De tilsvarende regler kommer til anvendelse, med hensiktsmessige tilpasninger, også på medlemmer som er definitivt innlemmet i selskapene for apostolisk liv (jf. kann. 729 og 746 CIC).

II. Hva må gjøres når man mottar informasjon om en mulig forbrytelse (*notitia de delicto*)?

a/ Hva siktes det til ved *notitia de delicto*?

9. *Notitia de delicto*^b (jf. kan. 1717 § 1 CIC; kan. 1468 § 1 CCEO; art. 10 SST; art. 3 VELM), som noen ganger blir kalt *notitia criminis*, er enhver informasjon om en mulig forbrytelse som kommer inn på en hvilken som helst måte til ordinarius eller hierarken^c. Det er ikke nødvendig at det må handle om en formell anmeldelse.

10. Denne *notitia* kan således komme fra forskjellige kilder: den kan være formelt fremlagt for ordinarius eller hierarken, muntlig eller skriftlig, fra det angivelige offer, fra dets verger, fra andre personer som hevder å være informert om gjerningene; den kan nå ordinarius eller hierarken under utøvelsen av deres overvåkningsplikter; den kan være fremlagt for ordinarius eller hierarken fra borgerlige myndigheter ut fra fremgangsmåten som lokal lovgivning legger opp til;

^a «Den øverste leder», f.eks. «generalen» i et ordenssamfunn. (*Oversettters anmerkning*)

^b *Notitia de delicto*: «Opplysning om en forbrytelse». Jf. ovenfor 0.*Innledning*, annet avsnitt, fotnote. (*Oversettters anmerkning*)

^c «Hierark», embetsmann i de orientalske kirker, svarende til «ordinarius» i Den latinske kirke. (*Oversettters anmerkning*)

den kan være kommet ut gjennom medier for massekommunikasjon (inkludert *sosiale medier*); den kan være kommet til hans kjennskap gjennom ryktespredning, og på enhver annen adekvat måte.

11. Iblant kan *notitia de delicto* komme fra anonyme kilder, nemlig fra ikke-identifiserte eller fra ikke-identifiserbare personer. Anmelderens anonymitet skal ikke automatisk føre til at en slik *notitia* holdes for falsk, fremfor alt når den er ledsaget av dokumentasjon som bevitner sannsynligheten av en forbrytelse; dog er det av lett forståelige grunner hensiktsmessig å vise stor forsiktighet når man tar i betraktning en slik type *notitia*, som det absolutt ikke skal oppmuntres til.

12. På samme måte er det ikke tilrådelig i utgangspunktet å forkaste en *notitia de delicto* som stammer fra kilder hvis troverdighet kan synes i første omgang å være tvilsomme.

13. Ofte formidler en *notitia de delicto* ikke detaljerte omstendigheter (navn, sted, tid ...). Også dersom den er vag og ubestemt, skal den bli vurdert som adekvat, og innenfor det muligens grenser bli ettergått med behørig aktpågivenhet.

14. Det trengs å minne om at en opplysning om en *delictum gravius* som har fremkommet under skriftemål, er under det sakramentale segls strengeste bånd (jf. kan. 983 § 1 CIC; kan. 733 § 1 CCEO; art. 4 § 1, 5° SST). Det vil derfor være viktig at en skriftefar som under feiringen av sakramentet blir informert om en *delictum gravius*, søker å overbevise pønitenten om å gi beskjed om sin informasjon ad andre veier, med det mål å sette vedkommende i stand til å handle som han skal.

15. Utøvelsen av overvåkningspliktene tilliggende ordinarius eller hierarken forutsetter ikke at de skal utøve kontinuerlig kontroll og undersøkelser av arbeidet til klerikere undergitt vedkommende, noe som dog heller ikke tillater dem å anse seg som fritatt fra å holde seg informert om deres væremåte på slike områder, fremfor alt dersom det kommer inn viten om mistanke, anstøtelige hendelser og handlemåter som bringer alvorligere former for uro.

b/ Hvilke aksjoner skal man igangsette når en *notitia de delicto* er mottatt?

16. Art. 10 § 1 SST (jf. også kann. 1717 CIC og 1468 CCEO) forfører at etter at en *notitia de delicto* er mottatt, må man gjennomføre en forutgående etterforskning^a så

^a «Forutgående etterforskning», også omtalt som «preliminær prosedyre/etterforskning», er de kirkerettslige undersøkelser som biskopen eller ordensprovinsialen er pålagt å gjennomføre i saker med geistliges angivelige seksuelle misbruk av mindreårige (uten å ende med strafferettslig konklusjon). Det er deretter obligatorisk (uavhengig av etterforsknings

fremt *notitia de delicto* er «*saltem verisimilis*»^a. Dersom en slik sannhetsgehalt skulle vise seg ikke å være fundert, kan man ikke følge opp *notitia de delicto*, likevel så at man alltid må sørge for å ta vare på dokumentasjonen sammen med et notat der det opplyses om begrunnelsen for avgjørelsen.

17. Også ved fravær av en eksplisitt normativ forpliktelse må kirkelig myndighet inngi anmeldelse til de kompetente borgerlige myndigheter i ethvert tilfelle der man ser det som ufrakommelig for å beskytte den involverte person eller andre mindreårige fra faren ved videre forbryterske handlinger.

18. Tatt i betraktning stoffets ømfintlighet (gitt for eksempel det forhold at syndene mot det sjettede av De ti bud sjeldent finner sted i nærvær av vitner) må vurderingen vedrørende fravær av sannsynlighet (som kan føre til unnlatelse av den forutgående etterforskning) bare bli trukket i tilfelle av åpenbar umulighet av at forbrytelsen er begått ut fra det som er bestemt i den kanoniske rett: for eksempel dersom det resulterer i at på tidspunktet for forbrytelsen som vedkommende er anklaget for, personen ennå ikke var kleriker; dersom det resulterer i bevis på at det angivelige offer ikke var mindreårig (til dette punkt, jf. nr. 3); dersom det er et notorisk faktum at den innrapporterte person ikke kunne ha vært til stede på forbrytelsesstedet i det øyeblikk der disse hendelser skal ha funnet sted.

19. Også i disse tilfeller er det imidlertid tilrådelig at ordinarius eller hierarken innberetter til DDF om *notitia de delicto* og om avgjørelsen om å hoppe over den forutgående etterforskning på grunn av det åpenbare fravær av sannsynlighet

20. I slikt tilfelle må man huske på at ved manglende forbrytelse med mindreårig, men dog ved forekomst av upassende eller ukloke hendelser og dersom situasjonen gjør det nødvendig for å beskytte det allmenne vel og for å forhindre anstøt, ligger det inn under ordinarius' eller hierarkens myndighet å iverksette andre tiltak av administrativ karakter overfor den innrapporterte person (for eksempel tjenstlige begrensinger), eller overfor vedkommende å gjøre bruk av straffeskånselsmidlene

utkomme) å oversende saken til Trosdikasteriet, jf. nr. 69 samt SST art. 10, § 1. (*Oversetters anmerkning*)

^a *Saltem verisimilis*: «Med i det minste en sannhetsgehalt», eg.: noe som i det minste ligner på sannhet, virker sant. Dette sikter til en sannhetsgrad eller troverdighetsnivå som vil lede over til «forutgående etterforskning». Dette ser ikke ut til å fordre sannsynlighetsovervekt (mer sannsynlig enn ikke-sannsynlig) for at forbrytelsen er begått, men det holder med *kombinasjonen* av opplysninger som fører til mistanke, og av at det er en realistisk mulighet for at den aktuelle forbrytelse har funnet sted, jf. nr. 18. Derimot holder det ikke med muligheten av at en person teoretisk sett kan ha begått en viss forbrytelse (det kan ofte alle ha gjort!) eller med konkrete beskyldninger som er helt urealistiske. Dette er den kanoniske retts alminnelige uttrykk for noe som utløser straffeetterforskning, jf. kan. 1717, § 1. (*Oversetters anmerkning*)

omtalt i kan. 1339 CIC, med det mål å forhindre forbrytelsene (jf. kan. 1312 § 3 CIC), og da spesielt en offisiell irettesettelse som omtalt i kan. 1427 CCEO.^a Dersom det så finner sted forbrytelser som ikke er *graviora*, skal ordinarius eller hierarken intervenere ad juridisk vei tilpasset omstendighetene.

21. Ifølge kan. 1717 CIC og kan. 1468 CCEO tilligger det ordinarius eller hierarken som har mottatt en *notitia de delicto*, eller en skikket person som han eventuelt vil måtte spesifisere, å foreta den forutgående etterforskning. Eventuell unnlattelse av denne forpliktelse kan innebære en forbrytelse forfølgbar ut fra forståelsen i CIC, i CCEO og i Motu Proprio *Come una madre amorevole*, så vel som i art. 1 § 1, b VELM.

22. Ordinarius og hierarken med slik kompetanse kan være den ut fra inkardinasjon eller innrullering mht. den innrapporterte kleriker eller – om han skulle være en annen – stedets ordinarius eller hierark hvor de angivelige forbrytelser har funnet sted. I så fall gjør man det lettere, noe som er bra, når kommunikasjonen og samarbeidet er aktivt mellom de forskjellige ordinariususer som det angår, for slik å forhindre kompetansekonflikter eller dobbeltarbeid, fremfor alt dersom klerikeren er en ordensmann.

23. Dersom en ordinarius eller en hierark støter på problemer mht. til å komme i gang med eller gjennomføre den forutgående etterforskning, må man uten nøling vende seg til DDF for rådgivning og for løse eventuelle spørsmål.

24. Det kan hende at *notitia de delicto* vil være kommet direkte til DDF, uten ordinarius' eller hierarkens formidling. I så fall kan DDF be ham om å gjennomføre etterforskningen eller – i overensstemmelse med art. 10 § 3 SST – selv gjennomføre den.

25. DDF kan også ut fra egen vurdering, på uttrykkelig bønn eller ut fra behov be en tredje ordinarius eller hierark om å gjennomføre den forutgående etterforskning.

26. Den kanoniske forutgående etterforskning skal gjennomføres uavhengig av eksistensen av en tilsvarende etterforskning fra borgerlige myndigheters side. Men når statlig lovgivning setter opp forbud mot parallelle etterforskninger, skal kompetent kirkelig myndighet avstå fra å gjennomføre den forutgående etterforskning og gi melding til DDF i den utstrekning noe er blitt innrapportert, samtidig som man legger ved eventuelt nyttig materiale. Når det synes hensiktsmessig å avvente avslutningen av den borgerlige etterforskning for eventuelt å skaffe seg resultatene av denne eller ut fra andre slags begrunnelser, er det bra at ordinarius eller hierarken rådfører seg med DDF om hvordan han skal gå

^a Til begrepene her, jf. nr. 77 med fotnoter. (*Oversettelsers anmerkning*)

frem.

27. Etterforskningsaktiviteten skal være gjennomført i respekt for de borgerlige lover i enhver stat (jf. art. 9 VELM).

28. Der er å bemerke – også for forbrytelsene som det handler om – at det finnes foreldelsesfrister for kriminalsøksmål^a som har variert betraktelig gjennom tidene. De någjeldende aktuelle frister er nærmere bestemt i art. 8 SST¹. Men da den samme art. 8 § 3 SST samtykker i at DDF i alle enkelttilfeller opphever foreldelsen, skal ordinarius eller hierarken som har bragt på det rene at foreldelsestidene er overskredet, vanligvis følge opp *notitia de delicto* og den eventuelle forutgående etterforskning, idet man innberetter disse ting til DDF, hvem rettsbehandlingen alene tilkommer om fastholdelse ved foreldelsen eller om opphevelse av denne. Ved oversendelsen av aktene vil ordinarius eller hierarken på nyttig vis kunne uttrykke sin egen mening om eventuell opphevelse, begrunne denne under hensyntagen til de aktuelle omstendigheter (f.eks.: klerikerens helsetilstand eller alder, muligheten for samme til å utøve sin rett til forsvar, forventet anstøt forårsaket av den angivelige kriminelle foretaksomhet).

29. I disse ømfintlige innledende handlinger kan ordinarius eller hierarken søke råd hos DDF (noe som kan skje på ethvert tidspunkt under behandlingen av tilfellet), likesom de også fritt kan konsultere eksperter på kanonisk strafferett. Men ved denne siste eventualitet må de dog vokte seg slik at man forhindrer enhver irrelevant eller ulovlig spredning av informasjon ut til offentligheten som vil kunne gi mulighet til å virke inn på den etterfølgende forutgående etterforskning eller gi inntrykk av at man alt har avgjort med sikkerhet det som angår de faktiske forhold og klerikerens skyld i spørsmålet.

30. Man skal merke seg at allerede i denne fase er man pålagt iakttagelse av taushetsplikt. Imidlertid må man huske at det på den som har kommet med innrapporteringen, person som hevder seg å være rammet, og vitner ikke kan bli pålagt noe bånd mht. til å tie med henblikk på de gjerninger som har funnet sted.

31. Som bestemt i art. 2 § 3 VELM skal ordinarius som har mottatt *notitia de delicto*, uten nøling oversende denne til stedets ordinarius eller hierark hvor gjerningene eventuelt skal ha funnet sted – foruten til egen ordinarius eller hierark for den innrapporterte person, hvilket vil si i fall det dreier seg om en diocesankleriker, til ordinarius i inkardinasjonsbispedømmet eller til biskopen i innrulleringseparkiet.

^a «Kriminalsøksmål» (*actio criminalis*), kirkerettens motsvarighet til «tiltale» i norsk rett. Begrepet vitner om den kanoniske retts påvirkning fra romerretten med dens sterkt privatrettslige karakter. Kriminalsøksmål er derfor et «søksmål» (*actio*) som de kirkelige myndigheter reiser mot den straffeforfulgte person. (*Oversettelsers anmerkning*)

Når stedets ordinarius eller hierark eller egen ordinarius eller hierark ikke er samme person, er det ønskelig at disse tar kontakt for å enes om hvem som skal gjennomføre etterforskningen. I tilfelle der innrapporteringen retter seg mot et medlem av et institutt for gudviet liv eller av et selskap for apostolisk liv, vil den høyere superior^a også informere den øverste leder og i tilfelle med et institutt eller selskap under diøcesanrett, også vedkommende biskop.

III. Hvordan skjer den forutgående etterforskning?

32. Den forutgående etterforskning gjennomføres i overensstemmelse med kriteriene og måtene angitt i kan. 1717 CIC eller 1468 CCEO og det som det blir minnet om i det følgende.

a/ Hva er den forutgående etterforskning?

33. Det må alltid holdes klart at den forutgående etterforskning ikke er en prosess, og at dens siktemål ikke er å komme frem til moralsk sikkerhet^b om de faktiske forhold som er gjenstand for anklagen. Den skal tjene: a/ til innsamling av nyttige data for inngående å undersøke *notitia de delicto*; og b/ til å gjøre troverdig sannsynligheten, nemlig til å bestemme nærmere det som man kaller *fumus dilecti*^c, dvs. det tilstrekkelige fundament i juridisk henseende og vedrørende det faktiske forhold til å komme frem til en anklage som er sannsynlig.

34. Ut fra dette skal som angitt i den siterte kanon i nr. 32 den forutgående etterforskning samle informasjon mer detaljert med henblikk på *notitia de delicto* vedrørende de faktiske forhold, omstendighetene og tilregnbarhet for disse. Det er ikke allerede i denne fase nødvendig å foreta en minutiøs samling av bevisementer (vitnemål, sakkyndige) da dette jo vil høre inn under en eventuell etterfølgende straffeprosess. Det er viktig å rekonstruere – når det lar seg gjøre – de gjerninger som har skjedd og som anklagen er grunnlagt på, antall og tidspunkt for de straffbare hendelser, omstendighetene omkring disse, generelle antagelser om de

^a «Høyere superior», fellesbetegnelse for visse embetsmenn, f.eks. «provinsialer» i ordenssamfunn. (*Oversetters anmerkning*)

^b «Moralsk sikkerhet» (*certitudo moralis*), kirkerettslig begrep som har som sin motsvarighet innen borgerlig rett i overbevisningen om at noe straffbart er «bevist ut over all rimelig tvil» og ellers at noe er «sannsynliggjort». Moralsk sikkerhet kan ikke oppnås i innledningsfasen av en sak, men først når den fulle behandling er gjennomført. (*Oversetters anmerkning*)

^c *Fumus dilecti*, eg. lukten av eller røyken fra en forbrytelse, begrep fra italiensk strafferett, svarende i norsk strafferett til «mistanke», som må sannsynliggjøres for å utløse «siktelse». (*Oversetters anmerkning*)

angivelige offer, tilføydd en første bedømmelse av eventuell inntruffet fysisk, psykisk og moralsk skade. Man vil måtte sørge for å angi en mulig relasjon til det indre sakramentale rom^a (i så fall må det dog tas hensyn til det som kreves i art. 4 § 2 SST²). Man føyer til også eventuelt andre forbrytelser knyttet til den anklagede (jf. art. 9 § 2 SST³) og man angir problematiske forhold som gir seg ut fra hans biografiske profil. Det kan være hensiktsmessig å samle vitnemål og dokumenter av ethvert slag og bakgrunn (inkludert resultatene av etterforskninger eller av en rettergang gjennomført fra de borgerlige myndigheters side), som kan resultere i noe virkelig nyttig om omstendighetene og om troverdighet ved anklagens sannsynlighet. Det er allerede nå mulig å angi eventuelle utelukkende, formildende eller skjerpene omstendigheter, slik det er forutsatt i loven. Det kan også være nyttig nå å samle vitnesbyrd om troverdighet vedrørende anmelderen og de angivelige offer. I et *appendiks* til foreliggende *Vademecum* er det tatt med en sammenfattende blankett for nyttige data som den som gjennomfører den forutgående etterforskning, skal ha for seg og fylle ut (jf. nr. 69).

35. Når man under den forutgående etterforskning blir bevisst andre *notitiae de delicto*, må disse bli undersøkt inngående under samme etterforskning.

36. Som antydnet vil det å ta over resultatene fra den borgerlige etterforskning (eller fra den fullstendige rettergang for en statlig domstol) kunne gjøre den kanoniske forutgående etterforskning overflødig. Den som gjennomfører den forutgående etterforskning, skal dog vise behørig forsiktighet under bedømmelsen av borgerlig etterforskning, fordi kriteriene (for eksempel mht. til foreldelsestider, forbrytelsestype, offerets alder ...) kan variere merkbart fra det som er foreskrevet i den kanoniske lov. Også i dette tilfelle kan det være tilrådelig i tilfelle tvil å vende tilbake for møte med DDF.

37. Den forutgående etterforskning vil kunne være overflødig også i tilfelle av en notorisk forbrytelse eller når det ikke hersker tvil (for eksempel ved å skaffe seg de borgerlige prosessakter eller ved tilståelse fra klerikerens side).

b/ Hvilke juridiske handlinger er det behov for å foreta for å komme i gang med den forutgående etterforskning?

38. Dersom kompetent ordinarius eller hierark finner det hensiktsmessig å overlate til en annen skikket person å gjennomføre etterforskningen (jf. nr. 21), utvelger han denne ut fra kriteriene angitt i kan. 1428 §§ 1-2 CIC eller 1093 CCEO⁴.

^a «Det indre sakramentale rom» (*forum internum sacramentale*), dvs. skriftemålssammenheng. (*Oversettters anmerkning*)

39. Ved utnevning av den som skal gjennomføre etterforskningen, må ordinarius eller hierarken – under hensyntagen til det samarbeid som kan ytes av legfolk ut fra det som det er tenkt på i kann. 228 CIC og 408 CCEO (jf. art. 13 VELM) – ta hensyn til, i overensstemmelse med kan. 1717 § 3 CIC og 1468 § 3 CCEO, at dersom det vil bli gjennomført en strafferettsprosess, vil de samme personer ikke kunne utføre dommerfunksjon under denne. Praksis tilsier at det samme kriterium brukes ved utnevningen av delegaten og bisitterne i tilfelle en utenomrettslig prosess.

40. Ut fra kann. 1719 CIC og 1470 CCEO skal ordinarius eller hierarken utferdige et dekret om åpning av den forutgående etterforskning^a der han utnevner den som skal gjennomføre etterforskningen, idet han i teksten angir hvem som har myndigheten omtalt i kan. 1717 § 3 CIC eller 1468 § 3 CCEO.

41. Skjønt loven ikke uttrykkelig forutsetter det, er det tilrådelig at man utnevner en prest til notar (jf. kann. 483 § 2 CIC og kan. 253 § 2 CCEO, hvor det blir angitt andre kriterier for utvelgelsen), som bistår den som gjennomfører den forutgående etterforskning, med det mål å garantere den offentlige troverdighet ved de akter som nedtegnes av ham (jf. kan. 1437 § 2 CIC og 1101 § 2 CCEO).

42. Imidlertid bør man merke seg at siden det ikke handler om prosesshandlinger, er deltagelse av notar ikke nødvendig *ad validitatem*^b av de samme.

43. I fasen med den forutgående etterforskning er det ikke forutsatt utnevning av en påtaleansvarlig^c.

c/ Hvilke utfyllende handlinger kan eller skal man foreta under den forutgående etterforskning?

44. Kann. 1717 § 2 CIC og 1468 § 2 CCEO samt art. 4 § 2 og 5 § 2 VELM gjør henvisning til verge av det gode rykte til de involverte personer (anklaget, angivelig offer, vitner), slik at anmeldelsen ikke kan generere forhåndsdom, gjengjeldelse og diskriminering. Den som gjennomfører den forutgående etterforskning, skal derfor ha spesiell oppmerksomhet på dette – idet han med dette som mål legger vekt på all

^a Selv om «åpning» (italiensk: *apertura*) av den «forutgående etterforskning» (*investigatio praevia*) har visse likhetstrekk med overgangen fra «mistanke» til «siktelse» i norsk rett, er likheten begrenset siden kanonisk rett ikke kjenner dette begrepspar og heller ikke forholdet mellom begrepene. Iverksettelse av den forutgående etterforskning gir f.eks. ingen rett eller plikt til bruk av offentlig advokat, jf. nr. 54. Jf. videre nr. 16 og 18. (*Oversettelsers anmerkning*)

^b *Ad validitatem*: «For gyldigheten». (*Oversettelsers anmerkning*)

^c «Påtaleansvarlig» (*promotor iustitiae*), kirkelig påtalemyndighet, knyttet til den enkelte domstol. Her oppnevnes han for saken. (*Oversettelsers anmerkning*)

slags forsiktighet, gitt at det som har med verge av det gode rykte, er en rettighet garantert de troende av kann. 220 CIC og 23 CCEO. Man må dog merke seg at disse kanoner garanterer mot rettsstridig beskadigelse av denne rettighet: Når således det allmenne vel kommer i fare, medfører utbredelse av opplysninger om eksistensen av en anklage ikke nødvendigvis en krenkelse av det gode rykte. For øvrig må de involverte personer være informert om at når det fra de borgerlige myndigheters side måtte inntreffe en rettslig arrest^a i eller en ordre om utlevering av etterforskningsaktene, vil det ikke lenger være mulig for Kirken å garantere konfidensialiteten ved forklaringer og dokumentasjon skaffet til veie i den kanoniske sak.

45. På alle måter og fremfor alt når man skal gi offentlige uttalelser om utkommet, er det nødvendig å vise den største forsiktighet når det gis informasjon om de faktiske forhold, for eksempel ved å bruke en nøktern og konsis form og unngå enhver sensasjonell kunngjøring, avstå fra alt som kan føre til forhåndsdømming vedrørende skyld eller uskyld for den innrapporterte person (noe som bare vil kunne fastslås etter en undersøkelse, eventuell straffeprosess, for å verifisere grunnlaget for anklagen), under hensyntagen til eventuelt ønske om respekt for fortrolighet uttrykt av det angivelige offer.

46. Siden man som sagt i denne fase ennå ikke kan avklare eventuell skyld hos den innrapporterte person, må man med all omsorg avstå – i offentlige uttalelser eller i private uttalelser – fra enhver hevdelse av noe i Kirkens, instituttets eller selskapets navn eller i eget navn som vil kunne føre til en foregripelse av rettsbehandlingen hva angår utkommet når det gjelder de faktiske forhold.

47. Så må man huske på at anmeldelsene, prosesshandlingene og avgjørelsene i forhold til forbrytelsene ut fra art. 6 SST er underlagt taushetsplikt. Dette berører ikke det at anmelderen – fremfor alt dersom han har til hensikt å vende seg til de borgerlige myndigheter – kan offentliggjøre sine egne foretagender. For øvrig siden ikke alle former for *notitiae de delicto* er anmeldelser, kan man eventuelt avveie når det består taushetsforpliktelse, alltid idet man viser respekten for det gode rykte omtalt i nr. 44.

48. Her må man alltid gå inn på spørsmålet om det mer eller mindre eksisterer en tjenesteplikt for ordinarius eller hierarken som innebærer forpliktelse til å gi melding til de borgerlige myndigheter om den mottatte *notitia de delicto* eller om den åpnete forutgående etterforskning. De to anvendbare prinsipper er: a/ man skal respektere statens lover (jf. art. 19 VELM); b/ man skal respektere ønsket til det angivelige offer, alltid forutsatt at det ikke er i strid med den borgerlige lovgivning,

^a «Arrest» (*sequestratio*), kirkerettens fellesbetegnelse for «arrest», «forføyning» og «beslag» i norsk rett. Jf. nr. 50. (*Oversetters anmerkning*)

og – noe som vil bli tatt opp (nr. 56) – idet man oppmuntrer det angivelige offer til å utøve sine plikter og rettigheter i forhold til de statlige myndigheter, mens man sørger for å ta vare på dokumentasjon på slik tilskyndelse og unngår enhver form for frarådelse i møte med det angivelige offer. Man må alltid og på alle måter iakttas med relevans her eventuelle avtaler (konkordater, overenskomster, samforståelse) inngått av Den apostoliske stol med statene.

49. Når de statlige lover pålegger ordinarius eller hierarken å gi informasjon vedrørende en *notitia de delicto*, må han holde seg til dette, også dersom man må forutsette – basert på statens lover – at det ikke vil bli åpnet en prosedyre (for eksempel på grunn av inntruffet foreldelse eller ulikt syn på forbrytelsestype).

50. Når de borgerlige rettsmyndigheter utsteder en rettmessig eksekutivordre^a som krever utlevering av dokumenter med henblikk på sakene eller går til rettslig arrest i de samme dokumenter, må ordinarius eller hierarken samarbeide med de borgerlige myndigheter. Når det er tvil om rettmessigheten ved et slikt krav eller en slik arrest, vil ordinarius eller hierarken kunne konsultere juridiske eksperter vedrørende de midler som står til disposisjon ut fra den lokale rettsorden. I ethvert tilfelle vil det være hensiktsmessig umiddelbart å informere Den pavelige representant^b.

51. Når det viser seg nødvendig å høre en mindreårig eller en person likestilt med denne, må landets borgerlige bestemmelser og adekvate måte mht. alder og status legges til grunn, for eksempel ved at man gir adgang til at den mindreårige følges av en voksen som han har tillit til, og unngår at han kommer i direkte kontakt med den anklagede.

52. I fasen med den forutgående etterforskning er det et oppdrag av særskilt ømfintlighet som treffer ordinarius eller hierarken, å avgjøre om og når den anklagede skal informeres om etterforskningen.

53. For dette oppdrag finnes det ikke et uniformt kriterium, heller ikke finnes det eksplisitte lovforføyninger. Det er behov for å vurdere de samlede verdier som står på spill: I tillegg til beskyttelsen av rettighetene og det gode rykte til de aktuelle personer (jf. kann. 50 og 220 CIC og 23 og 1517 CCEO) må det også tas hensyn til for eksempel risiko for beskadigelse av den forutgående etterforskning, anstøt for de troende, det hensiktsmessige ved først å samle alle indisier som vil kunne være til nytte eller nødvendige.

^a «Rettmessig eksekutivordre» (italiensk: *ordine esecutivo e legittimo*) sikter antagelig til beslutning om ransaking og beslag som politi og påtalemyndighet legitimt fatter på egen hånd. (*Oversetters anmerkning*)

^b «Den pavelige representant» sikter vanligvis til «nuntius». (*Oversetters anmerkning*)

54. Når man bestemmer seg for å høre den innrapporterte person, og da det handler om en forutgående fase før rettsbehandlingen, er det ikke obligatorisk å gå til utnevning av en offentlig advokat^a. Dersom den innrapporterte person finner det hensiktsmessig, vil han dog kunne benytte seg av bistand fra en rettshjelper^b valgt av ham selv. En innrapportert person kan ikke bli pålagt edsavleggelse (jf. *ex analogia*^c kann. 1728 § 2 CIC og 1471 § 2 CCEO).

55. De kirkelige myndigheter må bestrebe seg på at det angivelige offer og hans familie blir behandlet med verdighet og respekt, og de må vise dem imøtekommenhet, lytte og ledsage dem, også ved hjelp av egnede tjenester, foruten ved åndelig, medisinsk og psykologisk bistand, i overensstemmelse med det spesielle tilfelle (jf. art. 5 VELM). Det samme kan bli gjort i møte med den anklagede. Man må dog unngå å gi inntrykk av å ville foregripe de prosessuelle resultater.

56. Det er absolutt nødvendig at man i denne fase unngår enhver handling som kan bli tolket av de angivelige offer som et hinder mot å utøve deres borgerlige rettigheter overfor de statlige myndigheter.

57. Hvor det finnes statlige eller kirkelige strukturer for informasjon og støtte til de angivelige offer eller for rådgivning overfor kirkelige myndigheter, er det bra også å henvende seg til disse. Disse strukturer har som eneste siktemål å gi råd, orientering og bistand, og deres analyser innebærer ikke på noen måte en kanonisk prosessuell avgjørelse.

58. Med som mål verge av de involverte personers gode rykte og verge av det offentlige vel, så vel som å forhindre andre forhold (for eksempel at det brer seg anstøt, risiko for skjul av fremtidige bevis, inntreden av trusler eller andre hendelser med den hensikt å avlede det angivelige offer fra å utøve sine rettigheter, beskyttelse av andre mulige offer) har ifølge art. 10 § 2 SST ordinarius og hierarken rett til helt fra innledningen av den forutgående etterforskning å anvende sikringstiltakene listet opp i kann. 1722 CIC og 1473 CCEO⁵.

59. Sikringstiltakene listet opp i disse kanoner danner en bindende liste, slik at man vil kunne velge et eller flere av disse.

^a «Advokat» (*advocatus*), kirkerettslig betegnelse som nærmest svarer til «forsvarer» på norsk. (*Oversetters anmerkning*)

^b «Rettshjelper» (*patronus*), fellesbetegnelse for bl.a. prosessfullmektig og advokat. (*Oversetters anmerkning*)

^c *Ex analogia*: «Ut fra analogi», kirkerettslig tolkningsmetode av rettsstilstanden der lovgivningen er mindre klar eller mangelfull. Jf. sluttnote 9 og 10. (*Oversetters anmerkning*)

60. Dette berører ikke det at ordinarius eller hierarken kan pålegge andre disiplinærtiltak, i overensstemmelse med hans myndighet, som i streng terminologisk forstand dog ikke vil kunne defineres som «sikringstiltak».

d/ Hvordan blir sikringstiltakene pålagt?

61. Innledningsvis må det sies at et sikringstiltak ikke er en straff (straffer kan man bare pålegge ved avslutningen av en straffeprosess), men en administrativ handling, hvis mål er beskrevet i de nevnte kann. 1722 CIC og 1473 CCEO. Det ikke-straffemessige aspekt ved tiltaket skal være helt klart for den aktuelle person, for å forhindre at han tenker seg alt å være blitt dømt eller straffet før tiden. For øvrig må man understreke at sikringstiltakene skal tilbakekalles dersom grunnen som har tilsagt dem, blir mindre, og at de bortfaller når den eventuelle straffeprosess er avsluttet. For øvrig kan de bli modifisert (skjerpet eller formildet) dersom omstendigheter tilsier det. Det er ellers å anbefale en særlig klokskap og skjelning mellom det ene og det andre i vurderingen av om hvorvidt grunnen som har tilsagt tiltakene, er blitt mindre; det utelukker for øvrig ikke at disse ting – som en gang er trukket tilbake – kan bli pålagt på nytt.

62. Hyppig viser det seg at den også er i bruk den gamle terminologi «suspensjon *a divinis*»^a for å angi forbudet mot utøvelse av tjeneste pålagt en kleriker som sikringstiltak. Det er best å unngå denne betegnelse, likesom også «sikringssuspensjon»^b, fordi suspensjon i någjeldende lovgivning er en straff, og i denne fase kan den ennå ikke bli pålagt. Korrekt vil forføyningen bli betegnet som for eksempel *forbud*^c mot utøvelse av tjeneste.

63. Det må unngås valget av som tiltak ganske enkelt forflytning fra embete, jurisdiksjonsområde eller ordenshus som inkluderer klerikeren, idet man satser på at hans lange avstand fra stedet for den angivelige forbrytelse eller fra de angivelige offer vil innebære en tilfredsstillende løsning av saken.

^a «Suspensjon *a divinis*» (*suspensio a divinis*), eg. «suspensjon fra det guddommelige», i praksis suspensjon fra den geistlige tjeneste, før kirkerettsreformen i 1983 et mangslungent sanksjonsmiddel mot geistlige, så vel av straffemessig som av rent administrativ karakter. (*Oversetters anmerkning*)

^b «Sikringssuspensjon» (*suspensio ad cautelam*), suspensjon brukt som «sikringstiltak» og ikke som «straff». (*Oversetters anmerkning*)

^c «Forbud» (*divieto o proibizione*), dobbeltuttrykk i originalteksten. (*Oversetters anmerkning*)

64. Sikringstiltakene omtalt i nr. 58 må bli pålagt ved hjelp av et enkeltpåbud^a, rettmessig bekjentgjort (jf. kann. 49ff og 1319 CIC og 1406 og 1510ff CCEO).

65. Man må huske på at når man avgjør å modifisere eller trekke tilbake et sikringstiltak, vil man trenge å gjøre det ved et tilsvarende dekret, rettmessig bekjentgjort. Det er imidlertid ikke nødvendig å gjøre det ved slutten av en eventuell prosess, siden det i dette øyeblikk vil bortfalle i kraft av gjeldende rett.

e/ Hva må gjøres for å avslutte den forutgående etterforskning?

66. Det anbefaler seg med som mål rimelighet og fornuftig utøvelse av rettferdighet at varigheten av den forutgående etterforskning bør være adekvat i forhold til målsetning ved selve etterforskningen, nemlig å komme frem til en fundert sannsynlighet i *notitia de delicto* og i den tilsvarende eksistens av *fumus delicti*. En uberettiget uttrekking av varigheten av den forutgående etterforskning kan innebære forsømmelse fra de kirkelige myndigheters side.

67. Dersom etterforskningen er gjennomført av en skikket person utnevnt av ordinarius eller hierarken, må denne person overlevere til vedkommende alle etterforskningsakter sammen med en egen vurdering av resultatet av etterforskningen.

68. I overensstemmelse med kann. 1719 CIC og 1470 CCEO skal ordinarius eller hierarken dekretere avslutningen av den forutgående etterforskning.

69. Ifølge art. 10 § 1 SST er ordinarius eller hierarken forpliktet til når den forutgående etterforskning er avsluttet, og uavhengig av resultatet, å sende en autentisk kopi av de relevante akter til DDF, og da så raskt som mulig. Sammen med kopien av aktene og den sammenfattende blankett^b i appendikset legger han ved sin egen vurdering av resultatet av etterforskningen (sitt *votum*) og gir eventuelt også sine egne anbefalinger vedrørende den videre prosedyre (for eksempel dersom han holder det for hensiktsmessig å gå til en straffeprosess, og hvilken type; dersom han holder det for tilstrekkelig med straffen pålagte av de borgerlige myndigheter; dersom han foretrekker anvendelse av administrative tiltak fra ordinarius' eller hierarkens side; om foreldelse av forbrytelsen bør påberopes, eller om det bør innvilges opphevelse av foreldelsen).

^a «Enkeltpåbud (*praeceptum singulare*), viktig kirkerettslig begrep, jf. «enkeltvedtak» i norsk rett. (*Oversetters anmerkning*)

^b «Den sammenfattende blankett» (italiensk: *tabella riassuntiva*; engelsk: *duly completed form*), jf. i appendikset på engelsk: *Taublar summary for cases of delicta reservata*. (*Oversetters anmerkning*)

70. I tilfelle der ordinarius eller hierarken som har gjennomført den forutgående etterforskning, er en høyere superior, er det godt å oversende en kopi av etterforskningsmaterialet også til den øverste leder (eller til den aktuelle biskop i tilfelle av et institutt eller selskap under diøcesanrett), for så vidt som disse er de organer som DDF vanligvis vil snakke med i det etterfølgende. For sin del vil den øverste leder sende til DDF sitt eget *votum*, som i nr. 69.

71. Når ordinarius som har gjennomført den forutgående etterforskning, ikke er stedets ordinarius hvor den angivelige forbrytelse har funnet sted, meddeler den første til den andre resultatene av etterforskningen.

72. Aktene blir sendt i et eneste eksemplar; det er nyttig at de blir autentisert av en notar som vil måtte være en fra sentraladministrasjonen^a dersom det ikke er blitt utnevnt en spesiell for den forutgående etterforskning.

73. Kann. 1719 CIC og 1470 CCEO forfører at originalen av alle akter skal forvares i sentraladministrasjonens hemmelige arkiv.

74. Ifølge art. 10 § 1 SST skal ordinarius eller hierarken alltid når han nå en gang har sendt aktene fra den forutgående etterforskning til DDF, avvente tilbakemelding og instruksjon i det angjeldende forhold fra DDF.

75. Når det i mellomtiden måtte komme frem andre ting med relevans for den forutgående etterforskning eller en ny anklage, skal dette selvsagt så raskt som mulig viderefremmes til DDF for integrering i det som det alt har i sin varetekt. Dersom det så skulle synes nyttig å gjenoppta den forutgående etterforskning motivert av slike nye ting, så må dette føre til umiddelbar kommunikasjon med DDF.

IV. Hva kan DDF gjøre på dette tidspunkt?

76. Etter å ha mottatt aktene fra den forutgående etterforskning vil DDF vanligvis umiddelbart svare ordinarius, hierarken, den øverste leder (i tilfelle av ordensfolk, også Dikasteriet for instituttene for gudviet liv og selskapene for apostolisk liv; men dersom klerikeren er fra en orientalsk kirke, Dikasteriet for de orientalske kirker; endelig Evangeliseringsdikasteriet dersom klerikeren tilhører et territorium

^a «Sentraladministrasjonen» (*Curia*) vil si sentraladministrasjonen eller administrasjonen i et bispedømme, der det finnes embeter som «kansler» og «notar». Kansleren har automatisk status som notar. Disse bekrefter ved sin underskrift et dokumentets offentlige troverdighet. (*Översettets anmerkning*)

underlagt dette dikasterium) ved å gi melding om – dersom det ikke alt har skjedd i det foregående – protokollnummeret som svarer til tilfellet. Dette nummer er det behov for å referere til ved enhver etterfølgende kommunikasjon med DDF.

77. I den påfølgende tid åpner det seg for DDF forskjellige handlingsmuligheter etter at man oppmerksomt har studert aktene: arkivere tilfellet; igangsette en mer inngående forutgående etterforskning; pålegge ikke-straffemessige disiplinærtiltak, vanligvis i form av et straffetruende påbud; påleggelse av straffeskånselsmidler eller bøter, og da spesielt advarsler^a eller irettesettelser; åpne en straffeprosess; spesifisere andre veier for pastoral møye. Så fort avgjørelsen foreligger, blir den meddelt ordinarius med adekvate instruksjoner for iverksettelse av denne.

a/ Hva er de ikke-straffemessige disiplinærtiltak?

78. De ikke-straffemessige disiplinærtiltak forordner overfor den anklagede at han skal gjøre eller unnlate et eller annet. De blir pålagt ved et enkeltpåbud (jf. kann. 49 CIC og 1510 § 2, 2° CCEO) utferdiget av ordinarius eller hierarken, eventuelt også fra DDF). I disse tilfeller blir man vanligvis pålagt begrensninger i utøvelsen av tjenesten, mer eller mindre omfangsrikt, tilfellet tatt i betraktning, stundom også residensplikt på et nærmere bestemt sted. Man må understreke at det ikke handler om straff, men om en styringsmessig handling med den hensikt å garantere og forsvare det allmenne vel og den kirkelige disiplin, og å forhindre anstøt for de troende. Denne type påbud truer ikke med straff i fall det ikke blir iaktatt.

b/ Hva er et straffetruende påbud?

79. De samme typer påbud blir ordinært pålagt ved et straffetruende påbud^b ut fra det som det er tenkt på i kan. 1319 § 1 CIC og 1406 § 1 CCEO. Kan. 1406 § 2 CCEO likestiller med dette advarsler med trussel om straff.

80. De påkrevde formaliteter for et påbud er de som alt er nevnt (kann. 49ff CIC og 1510ff CCEO). Men fordi det handler om et straffetruende påbud, må i teksten den

^a «Advarsel» (*monitio*), kirkerettens mildeste straffeskånselsmiddel, jf. fotnote til nr. 83. (*Oversetters anmerkning*)

^b «Straffetruende påbud» (*praeceptum poenale*), påbud om en bestemt adferd med bestemmelse om at en bestemt straff kommer til anvendelse dersom påbudet ikke overholdes, til tross for at lovgivningen ikke gir noe slik generell straffehjemmel ved avvik fra den aktuelle adferd. Dette er et av kirkerettens strengere straffeskånselsmidler, jf. fotnote til nr. 83. Det skal brukes med stor tilbakeholdenhet. (*Oversetters anmerkning*)

tilknyttede straff være klart angitt i tilfelle den for hvem påbudet er bestemt, overtrer midlet som er ham pålagt.

81. Ifølge kan. 1319 § 1 CIC må man huske på at i et straffetruende påbud kan man ikke operere med en livsvarig soningsstraff;^a for øvrig skal straffen være klart nærmere bestemt. Andre utelukkelse av straff er forutsatt i kan. 1406 § 1 CCEO for troende som tilhører de forskjellige egenstendige kirker^b.

82. Mot slik administrativ handling er det innenfor lovens rammer mulighet til klage.

^a Jf. dog *Veiledning til forståelse av Troskongregasjonens basale prosedyrer vedrørende anklager om seksuelt misbruk* (fra 12. april 2010). B3: «I saker hvor den anklagede prest har innrømmet sine kriminelle forhold og har akseptert å leve et liv i bønn og bot, bemyndiger CDF den lokale biskop til å utstede et dekret som forbyr eller begrenser en slik prests offentlige tjeneste. Slike dekretter blir pålagt ved et straffetruende påbud som vil føre til en kanonisk straff for krenkelse av dekretets vilkår, ikke med utelukkelse av eksklusjon fra klerikerstanden. Administrativ klage til CDF er mulig mot slike dekretter. CDFs avgjørelse er endelig.» (*Oversetters anmerkning*)

^b «Egenstendig kirke» (*Ecclesia sui iuris*) er særlig blitt betegnelsen på orientalske katolske «kirker» som gjerne er mer omfattende enn et eparki (bispedømme), men mindre omfattende enn Kirken som helhet (verdenskirken), og som alltid har en bestemt ritus-tilknytning. Det kan dreie seg om en patriarkalkirke (jf. kann. 55-150 CCEO), en storerkebiskoppelig kirke (jf. kann. 151-154 CCEO), en egenstendig metropolitankirke (jf. kann. 155-173 CCEO) eller en annen egenstendig kirke (noen ganger et eparki) (jf. kann. 174-176 CCEO). Det svarer til det som hos de ortodokse kalles «autokefale» og «autonome» kirker. Den katolske kirke omfatter et tyvetalls orientalske egenstendige kirker. Også Den latinske kirke (vestkirken) defineres som en egenstendig kirke. (At en kirke er «egenstendig», betyr ikke at den er «selvstendig».) Begrepet «egenstendig» (*sui iuris*) stammer fra romerretten, der det ble brukt om person som ikke mer stod under sin far og ikke var undergitt noen familiefars myndighet (*patria potestas*), noe som f.eks. hadde konsekvens for retten til å inngå ekteskap. (*Oversetters anmerkning*)

c/ Hva er straffeskånselsmidlene, bøtene og de offisielle irettesettelser?

83. For definisjon av straffeskånselsmidlene,^a bøtene^b og de offisielle irettesettelsene^c vises det til hhv. kann. 1339^d og 1340 § 1 CIC og 1427 CCEO⁶.

V. Hvilke er de mulige avgjørelser under en straffeprosedyre?

84. Avgjørelsene ved avslutningen av straffeprosessen, det være seg den rettslige eller den utenomrettslig, vil kunne ha en av tre typer utfall:

– *domfellelse* («*constat*»)^e dersom den anklagedes skyld med moralsk sikkerhet er på det rene med henblikk på forbrytelsen tilskrevet ham. I slikt tilfelle skal det angis spesifikt hvilken type kanonisk sanksjon som blir pålagt ham eller erklært å bestå;

– *frikjennelse* («*constat de non*»)^f dersom siktedes^g skyld ikke med moralsk sikkerhet er på det rene, i den utstrekning gjerningen ikke har funnet sted, siktede

^a Straffeskånselsmidlene og bøtene har det til felles at de kommer som offisielle kirkelige reaksjoner på noe klanderverdig. Mens et «straffeskånselsmiddel» (*remedium poenale*) skal forebygge at det klanderverdige fører til en fremtidig forbrytelse, tjener en bot først og fremst som oppgjør for det klanderverdige. (*Oversetters anmerkning*)

^b «Bot» (*paenitentia*) er i kirkerettslig sammenheng *ikke* et *onde* i form av en «straff» (*poena*) som oppgjør for noe klanderverdig, *men* derimot en *god gjerning* fra dens side som har handlet klanderverdig (jf. i norsk rett «samfunnsstraff», tidligere kalt «samfunnstjeneste»), i praksis gjennomføring av en form for innsats av religiøs art eller gjennomføring av en fromhetsmessig eller karitativ innsats, jf. kan. 1340 § 1 CIC. Før kirkerettsreformen i 1983 ble følgende former for bot listet opp: 1) å resitere fastlagte bønner; 2) å gjennomføre en from pilegrimsreise eller annen fromhetsmessig innsats; 3) å overholde en særskilt faste; 4) å bekoste almisser til from bruk (jf. pengebøter i norsk rett); 5) å gjennomføre åndelig øvelser noen dager i et fromt hus eller ordenshus. – Bøter kan brukes *i stedet for* eller *i tillegg til* kirkelige straffer. (*Oversetters anmerkning*)

^c «Irettesettelse» (*correptio*), kirkerettens midlere straffeskånselsmiddel, og det anvendes spesielt etter klanderverdig oppførsel som dog ikke trenger å føre direkte til avstraffelse. (*Oversetters anmerkning*)

^d Det strengeste straffeskånselsmiddel er «overvåkning» (*vigilantia*), og det forutsetter at det alt har funnet sted en forbrytelse, jf. kan. 1339 § 5 CIC. (*Oversetters anmerkning*)

^e *Constat*: «Det er på det rene at det» (foreligger en forbrytelse). (*Oversetters anmerkning*)

^f *Constat de non*: «Det er på det rene at det ikke» (foreligger en forbrytelse). (*Oversetters anmerkning*)

^g «Siktede» (italiensk: *l'imputato*), et begrep fra borgerlig strafferett som vel ofte brukes identisk med «den anklagede» (*accusatus*), jf. den italienske oversettelse av kan. 1722 CIC. (*Oversetters anmerkning*)

ikke har begått denne, gjerningen ut fra loven ikke er sett på som en forbrytelse eller den er begått av en utilregnelig person^a;

– *henleggelse* («*non constat*»)^b når det ikke har vært mulig å komme frem til moralsk sikkerhet med tanke på siktedes skyld, i den utstrekning beviset på at gjerningen har funnet sted, på at siktede har begått gjerningen, eller på at forbrytelsen er begått av en tilregnelig person, mangler eller er utilstrekkelig eller er motsigelsesfylt.

Det foreligger en mulighet til ved hensiktsmessige advarsler, straffeskånselsmidler og andre former for pastoral møyne å sørge for det som er til det offentlige vel og til beste for den anklagede (jf. kan. 1348 CIC).

Avgjørelsen (ved dom eller dekret) skal angi til hvilken av disse tre slag det refereres, slik at det er klart hvorvidt det handler om at «det er på det rene at det», eller «det er på det rene at det ikke» eller «det er ikke på det rene at det».

VI. Hvilke straffemessige prosedyrer er mulige?

85. Ifølge loven er tre strafferettslige prosedyrer mulige: rettslig straffeprosess; utenomrettslig straffeprosess; prosedyren introdusert av art. 26 SST.

86. Prosedyren lagt opp til i art. 26 SST⁷ er forbeholdt de særdeles alvorlige tilfeller der man konkluderer med en avgjørelse direkte fra paven, og den forutsetter jo at det er på det rene at forbrytelsen er begått og at utøvelsen av forsvarsretten er sikret for den anklagede.

^a «Utilregnelig person» (italiensk: *persona non imputabile*). Det kan se ut som om man her følger samme begrepsanvendelse som i moderne borgerlig rett, der manglende *imputabilis* (tilregnelighet) knyttes *til en person*, forstått som en medisinsk tilstand – f.eks. psykose – som vil være bestemmende for om vedkommende er kapabel til å begå forbrytelse eller ikke, eventuelt om vedkommende har «skylddevne» eller ikke. – Ellers i kanonisk tradisjon knyttes *imputabilis* (tilregnbar) *generelt til forholdet* mellom forbrytelsen og gjerningspersonen. Mange forhold er avgjørende for om en gjerningsperson kan tilregnes skyld for en forbrytelse. Et avgjørende spørsmål er selvfølgelig om vedkommende har eller «sine sjelsevner i behold» (*sui compos*), dvs. er «mektig over seg selv», noe som betraktes ikke å være tilfellet før syvårsalderen. Begrepet kom i 1897 inn i utkastet til norsk straffelov, men ble tatt ut av den nye lov som kom i 2005, etter at det mer og mer hadde fått en slags medisinsk diagnosefunksjon. Den «kriminelle lavalder» er i kirkeretten satt til 16 år, så uansett «sjelsevner» har ingen personer under 16 år kirkerettslig «skylddevne». (*Oversettets anmerkning*)

^b *Non constat*: «Det er ikke på det rene at det» (foreligger en forbrytelse). (*Oversettets anmerkning*)

87. Når man sikter inn på den rettslige straffeprosess, henvises man til lovens forføyninger, det være seg de respektive lovbøkers, og de i art. 9, 10 § 2, 11-18, 26-29 SST.

88. Den rettslige straffeprosess krever ikke to konforme dommer; følgelig bringer en avgjørelse som eventuelt er felt i annen instans, dommen inn under begrepet *res iudicata*^a (jf. også art. 18 SST). Mot en dom som er blitt rettskraftig, er det mulig kun med *restitutio in integrum*,^b dog utelukkende når ting fremkommer som gjør det klart på det rene at den er urettferdig (jf. kann. 1645 CIC, 1326 CCEO), eller med nullitetskjæremål^c (jf. kann. 1619ff CIC, 1302ff CCEO). Retten som settes for denne type prosess, er alltid kollegial, og den dannes av minst tre dommere. Rett til anke mot dom i første instans nyter ikke bare den anklagede part som mener seg urettferdig belastet av dommen, men også DDFs påtaleanavarlige (jf. art. 16 § 2 SST).

89. Ifølge art. 10 § 1 og 16 § 3 SST kan den rettslige straffeprosess gjennomføres ved DDF eller den kan bli overdratt til en underordnet domstol. Vedrørende avgjørelsen om dette blir det sendt et tilsvarende iverksettelsesbrev til dem det angår.

90. Også under gjennomføringen av en straffeprosess – rettslig eller utenomrettslig – kan sikringstiltakene omtalt i nr. 58-65 bli pålagt den anklagede.

a/ Hva er den utenomrettslige straffeprosess?

91. Den utenomrettslige straffeprosess, noen ganger kalt «*administrativ prosess*», er en form for straffeprosess som reduserer formalitetene lagt opp til ved en rettslig prosess, med det mål å påskynde at rettferdigheten skjer fyllest, men uten at dette eliminerer de prosessuelle garantier som det legges opp til ved en riktig prosess (jf. kan. 221 CIC og 24 CCEO).

^a *Res iudicata*: «Rettskraftig». (Oversettelsers anmerkning)

^b *Restitutio in integrum*: «Oppreisning i tidligere rettstilstand», ekstraordinært rettsmiddel for gjenåpning av sak fordi saken er avgjort på feilaktig grunnlag eller fordi avgjørelsen har fått uakseptable følger. (Oversettelsers anmerkning)

^c «Nullitetskjæremål» (*querela nullitatis*), ekstraordinært rettsmiddel for gjenåpning av sak på grunn av prosessuell feil som ikke er sanert. (Oversettelsers anmerkning)

92. For forbrytelsene forbeholdt DDF forføyer art. 19 SST at alene DDF i enkelttilfeller *ex officio*^a eller på anmodning fra ordinarius eller hierarken vil kunne ta avgjørelsen om å prosedere langs denne vei.

93. Liksom den rettslige prosess kan man også gjennomføre den utenomrettslige straffeprosess ved DDF, eller den kan bli overdratt til en underordnet instans, nemlig den anklagedes ordinarius eller hierark, eller en tredje som da har fått dette i oppdrag fra DDF, eventuelt på anmodning fra ordinarius eller hierarken. Vedrørende avgjørelsen om dette blir det sendt et tilsvarende iverksettelsesbrev til dem det angår.

94. Den utenomrettslige straffeprosess gjennomføres med enklere formaliteter i sammenligning med dem i de to lovbøker. Dersom det oppstår spørsmål om hvilken lovbok som det refereres til (for eksempel i et tilfelle med klerikere av latinsk ritus som virker i orientalske kirker, eller med klerikere av orientalsk ritus som er aktiv i latinske jurisdiksjonsområder), er det behov for å avklare med DDF hvilken lovbok man må følge og – i det følgende – med største nøyaktighet holde seg til denne avgjørelse.

b/ Hvordan gjennomføres en utenomrettslig straffeprosess ifølge CIC?

95. Når ordinarius fra DDF mottar oppdraget å gjennomføre en utenomrettslig straffeprosess, må han innledningsvis avgjøre om han personlig vil føre forsetet ved prosessen eller utnevne en egen delegat. Ordinarius kan delegere til sistnevnte hele prosessen, eller eventuelt forbeholde for seg selv den avsluttende avgjørelse. Dertil må han utnevne to bisittere som skal bistå ham eller hans delegat i avveiningsfasen. For utvelgelsen av dem kan det være hensiktsmessig å ta hensyn til kriteriene listet opp i kann. 1424 og 1448 § 1 CIC. Det er nødvendig også å utnevne en notar, ut fra kriteriene som det henvises til i nr. 41. Det er ikke forutsatt utnevnelse av en påtaleansvarlig.

96. De nevnte utnevnelser skjer gjennom et tilsvarende dekret. Av disse embetsmenn kreves det edsavleggelse på å utføre det mottatte oppdrag med troskap, under iakttagelse av taushetsplikten. Edsavleggelsen skal være på det rene ved akter.

97. Deretter skal ordinarius (eller hans delegat) igangsette prosessen ved et dekret med innkallelse av den anklagede. Et slikt dekret skal inneholde: klar angivelse av den innkalte person, sted og tid der han må dukke opp, siktemålet ved at han er blitt

^a *Ex officio*: «I embets medfør», altså Trosdikasteriets selvstendige initiativ til straffeforfølgelse. (*Oversettters anmerkning*)

innkalt, nemlig å behandle anklageakten (som dekretets tekst i summariske punkter skal peke på) og de tilsvarende bevis (som ikke nødvendigvis allerede i dekretet må være listet opp), samt det å utøve hans forsvarsrett. Det er hensiktsmessig å angi embetsmennene med oppdrag under prosessen.

98. Med de nye bestemmelser promulgert i 2021 (jf. art. 20 § 7 SST) er det eksplisitt forutsatt av loven i tilfelle av en utenomrettslig prosess i materie forbeholdt DDF at den anklagede, i overensstemmelse med systemet i kann. 1723 og 1481 §§ 1-2 CIC, har en advokat og/eller prosessfullmektig til å bistå seg, valgt av ham eller – dersom han ikke har gjort det – utnevnt i embets medfør. Utnevnelsen av advokaten og/eller prosessfullmektigen skal være kommet ordinarius (eller hans delegat) i hende før sesjonen med bekjentgjørelse av anklager og bevis; det må skje ved et tilhørende autentisk mandat i overensstemmelse med kan. 1484 § 1 CIC, for den nødvendige verifisering av hans oppfyllelse av de ting som kreves ut fra kan. 1483 CIC⁸.

99. Dersom den anklagede avviser eller unnlater å dukke opp, må ordinarius (eller hans delegat) vurdere om det bør foretas en annen innkalling.

100. En anklaget som nekter eller unnlater å dukke opp ved første og ved annen innkalling, må bli varslet om at prosessen vil gå sin gang uten hans deltagelse. Denne bekjentgjørelse kan være gitt på tidspunktet for den første innkalling. Dersom den anklagede har unnlatt eller avvist å dukke opp, må dette forhold protokolleres og man prosederer *ad ulteriora*^a.

101. Når dag og tidspunkt er kommet for sesjonen med bekjentgjørelse av anklagene og bevisene, blir den anklagede og den advokat og/eller prosessfullmektig som ledsager ham, forelagt et hefte med aktene fra den forutgående etterforskning. Man gjør dem kjent med forpliktelsen til å respektere taushetsplikten.

102. Man gjør særskilt oppmerksom på det forhold at dersom tilfellet omfatter botens sakrament, må man respektere art. 4 § 2 SST, som forutsetter at den anklagede ikke får referert navn på det angivelige offer, med mindre dette uttrykkelig har samtykket i at det blir åpenbart for vedkommende.

103. Det er ikke obligatorisk at bisitterne deltar ved bekjentgjørelsessesjonen.

104. Bekjentgjørelsen av anklage og bevis har til siktemål å gi den anklagede mulighet til å forsvare seg (jf. kan. 1720, 1° CIC).

^a *Ad ulteriora*: «Til ende», dvs. til dom eller tilsvarende. (*Oversettels anmerkning*)

105. Med «anklage» menes forbrytelsen som det angivelige offer eller en annen person påstår har funnet sted, i den utstrekning dette har kommet frem under den forutgående etterforskning. Å legge frem anklagen betyr således å gjøre den anklagede oppmerksom på forbrytelsen som knyttes til ham, ifølge det som samsvarer med dette (for eksempel sted hvor det skal ha skjedd, antall og eventuelt navn på angivelige offer, omstendigheter).

106. Med «bevis» menes helheten av alt det materiale som er samlet inn under den forutgående etterforskning og annet materiale som eventuelt er skaffet til veie: innledningsvis ordlyden av anklagene fremsatt av de angivelige offer; så de tilhørende dokumenter (for eksempel medisinske rapporter, korrespondanse, også ad elektronisk vei, fotografier, kjøpsbevis, utskrifter av bankkonti); muntlige utsagn fra eventuelle vitner; og endelig eventuelle sakkyndige (medisinske – herunder psykiatriske –, psykologiske, grafologiske) uttalelser som den som har gjennomført etterforskningen, har funnet det rett å ta med eller å innhente. Man må iaktta de regler om fortrolighet som eventuelt er pålagt av borgerlig lov.

107. Helheten av tingene ovenfor blir kalt «bevis» fordi den selv om den er blitt samlet inn i fasen forut for prosessen, automatisk går inn i helheten av bevis i det øyeblikk den utenomrettslige prosess blir åpnet.

108. I enhver fase av prosessen er det lovlig for ordinarius eller for hans delegat å igangsette innsamling av ytterligere bevis dersom det for ham synes hensiktsmessig, basert på resultatet av den forutgående etterforskning. Dette kan også komme til basert på påstand fra den anklagede i forsvarsfasen. Resultatene som kommer til, vil naturligvis bli forelagt den anklagede under gjennomføringen av denne fase. Han må få seg forelagt det som er samlet inn når det har skjedd som følge av forsvarspåstandene, og det må angis en ny sesjon for å ta stilling til anklager og bevis i den utstrekning det er fremkommet nye ting i anklage eller forsvar; ellers kan man ganske enkelt betrakte dette materiale som ting integrert i forsvaret.

109. Forsvaret kan skje på to måter: a/ man kan samle dette når man sitter sammen, i en tilsvarende uttalelse som underskrives av alle de tilstedeværende (men særlig av: ordinarius eller hans delegat; den anklagede og advokaten og/eller prosessfullmektigen; notaren); b/ man fastsetter en fornuftig frist innen hvilken forsvaret må bli forelagt for ordinarius eller hans delegat, i skriftlig form.

110. Man må nøye minne om at ifølge kan. 1728 § 2 CIC påligger det ikke en anklaget å tilså forbrytelsen, og han kan heller ikke bli pålagt å avgi ed *de veritate dicenda*^a.

^a *De veritate dicenda*: «På å skulle si sannheten». (Oversettelsers anmerkning)

111. Den anklagedes forsvar kan selvsagt betjene seg av alle lovlige midler, som for eksempel krav om å høre vitner fra hans side eller om å fremlegge dokumenter og sakkyndige uttalelser.

112. Med henblikk på å åpne for disse bevis (og i særdeleshet for innhenting av uttalelser fra eventuelle vitner) gjelder de kriterier for å skjelne mellom det ene og det andre som er tillatte for dommeren ut fra den generelle lovgivning om tvistebehandling⁹.

113. Når det konkrete tilfelle krever det, må ordinarius eller hans delegat vurdere troverdigheten til dem som deltar under prosessen¹⁰. Ifølge art. 4 § 2 SST er det obligatorisk å gjøre det når det fremkommer av anmeldelsen at botens sakrament er involvert i det.

114. Når det handler om en straffeprosess, forutsettes det ikke som forpliktelse deltagelse av anmelderen i prosessfasen. I virkeligheten har han gjort bruk av sin rett ved å bidra til utformingen av anklagen og ved å samle bevis. Fra det øyeblikk blir anklagen tatt videre av ordinarius eller av hans delegat.

c/ Hvordan avslutter man en utenomrettslig straffeprosess ifølge CIC?

115. Han må oppfordre de to bisitterne til innen en fornuftig og bestemt frist å levere deres avveining av bevisene og forsvarsargumentene som omtalt i kan. 1720, 2° CIC. Ved et dekret kan man også innby dem til en felles sesjon der de behandler en slik avveining. Målet med en slik sesjon er selvsagt å gjøre analysen, diskusjonen og samtalen lettere. For en slik sesjon som er fakultativ, men anbefalelsesverdig, er det ikke lagt opp til særskilte juridiske formaliteter.

116. På forhånd blir bisitterne tilstilt hele prosessheftet slik at det blir gitt dem en passende tid til personlig studium og avveining. Det er bra å minne dem om deres forpliktelse til å overholde taushetsplikten.

117. Selv om det ikke forutsettes i loven, er det bra om bisitternes syn blir satt opp skriftlig og inkludert i aktene, for å lette fremstillingen av det påfølgende konklusjonsdekret fra dens side som har dette som plikt. Dette innebærer – fordi dekretet blir til ved ordinarius' eller hans delegats avveining – at bisitternes syn ikke skal bli delt med den anklagede eller med hans advokat.

118. Med det samme mål er det tilrådelig dersom avveiningen av bevisene og forsvarsargumentene skjer under en felles sesjon, å ta en rekke notater over de enkelte bidrag og diskusjonen, også i form av utsagn underskrevet av bidragsyterne. Disse skriftlige ting faller inn under taushetsplikten og må ikke spres.

119. Når det med sikkerhet er på det rene med en forbrytelse, skal ordinarius eller hans delegat (jf. kan. 1730, 3° CIC) utstede et dekret der han lukker prosessen ved å ilegge eller erklærer at det består en straff eller for å pålegge et straffeskånselsmiddel eller en bot som han finner adekvat for reparasjon av det anstøtelige, gjenreisning av rettferdighet og forbedring av den straffeforfulgte.

120. Ordinarius må alltid huske at dersom intensjonen er å pålegge en livsvarig soningsstraff, må han ifølge art. 19 § 2 SST ha fått forhåndsmandat fra DDF. Dette mandat er et unntak – avgrenset til disse tilfeller – fra forbudet mot å ilegge livsvarige straffer ved dekret, som omtalt i kan. 1343 § 2 CIC. En eksplisitt referanse til mandatet mottatt fra DDF skal finnes i dekretet dersom det blir pålagt en livsvarig straff.

121. Listen over livsvarige straffer er alene den som er vist i kan. 1336 §§ 2-5 CIC¹¹, og da under hensyntagen til det som er sagt i kann. 1337 og 1338 CIC¹².

122. Da det handler om en utenomrettslig prosess, må man sørge for å huske på at straffedekretet ikke er en dom, som bare kan utferdiges i slutten av en rettslig prosess, også dersom det – lik en dom – pålegger en straff.

123. Dekretet som det her er snakk om, er en personlig handling fra ordinarius eller hans delegat, som derfor ikke skal undertegnes av bisitterne, men bare autentiseres av notaren.

124. Utenom de generelle formaliteter forutsatt for ethvert dekret (jf. kann. 48-56 CIC) skal straffedekretet i oppsummerende punkter gjengi hovedelementene i anklagen og prosessens gjennomføring, men fremfor alt i det minste kortfattet grunnene på hvilke avgjørelsen er fattet, i juridisk henseende^a (nemlig ved å liste opp de kanoner på hvilke avgjørelsen er fundert – for eksempel de som definerer forbrytelsen, de som definerer formildende, utelukkende og skjerpene omstendigheter – og i det minste på en essensiell måte den juridiske logikk som har ført til den avgjørelse som kommer til anvendelse på disse) og vedrørende det faktiske forhold^b.

125. Motivasjonen vedrørende det faktiske forhold er selvsagt det mest ømfintlige fordi dekretets opphavsmann skal uttrykke grunnene for hvorfor han, i møte med anklagematerialet og så langt ting er løftet frem i forsvaret – og som han syntetisk

^a «I juridisk henseende» (*in iure*), tilsvarende første hoveddel av en kirkerettslig dom. I nr. 158 brukes det latinske begrep. (*Oversetters anmerkning*)

^b «Vedrørende det faktiske forhold» (*in facto*), tilsvarende annen hoveddel av en kirkerettslig dom. I nr. 158 brukes det latinske begrep. (*Oversetters anmerkning*)

må gjøre regnskap for i begrunnelsen –, er kommet frem til sikkerhet om det som er begått eller ikke er begått av forbrytelse, eller ikke til tilstrekkelig moralsk sikkerhet.

126. Vel vitende om at ikke alle besitter en artikulert kjennskap til den kanoniske rett og til dens formelle språkbruk, kreves det av et straffedekret at det prinsipielt løfter frem fornuftsresonnementet vedrørende bevismaterialet, heller enn å sørge for en presis terminologi ned på detaljnivå. Eventuelt må man søke hjelp hos kompetente personer.

127. Bekjentgjørelsen av dekretet i sin helhet (og følgelig ikke bare slutningsdelen) skal gjennomføres ved hjelp av de rettmessige midler som det er forutsatt (jf. kann. 54-56 CIC¹³), og dette må i behørig form være på det rene.

128. I ethvert tilfelle må man dog sende til DDF en autentisk kopi av prosessaktene (dersom de ikke alt er oversendt) og av bekjentgjørelsesdekretet.

129. Dersom DDF avgjør at man vil trekke til seg den utenomrettslige straffeprosess, vil selvsagt alle de forutsatte ting, begynnende fra nr. 91, bli dens eget oppdrag, dog så at retten står fast til å kreve samarbeid fra underordnede instanser, dersom det er nødvendig.

d/ Hvordan gjennomføres en utenomrettslig straffeprosess ifølge CCEO?

130. Som det er sagt i nr. 94, gjennomføres den utenomrettslige straffeprosess ifølge CCEO med noen egne særegenheter for denne rett. Med som mål en mer flytende fremstilling samt for å unngå gjentakelser angis bare slike særegenheter: Følgelig vil det være nødvendig å gjøre de følgende tilpasninger til den praksis som er beskrevet og som er felles med CIC.

131. Innledningsvis må man huske på at det som er sagt i kan. 1486 CCEO, må følges med største nøyaktighet – idet det motsatte er belagt med straff i form av straffedekretets manglende gyldighet.

132. Ved den utenomrettslige straffeprosess ifølge CCEO er det ikke deltagelse av bisittere, men det er imidlertid obligatorisk med deltagelse av den påtaleansvarlige.

133. Sesjonen med bekjentgjørelse av anklagen og bevisene skal gjennomføres med obligatorisk deltagelse av den påtaleansvarlige og notaren.

134. Ifølge kan. 1486 § 1, 2° CCEO gjennomføres bekjentgjørelsessesjonen og følgelig også innhenting av forsvaret ene og alene ved muntlig diskusjon. Dette

utelukker dog ikke at forsvaret – for en slik diskusjon – kan bli inngitt i skriftlig form.

135. Basert på forbrytelsens alvor oppfordres man til med særlig oppmerksomhet å overveie om straffene omtalt i kan. 1426 § 1 CCEO virkelig er adekvate for å oppnå det som det legges opp til i kan. 1401 CCEO. I avgjørelsen vedørende straffen som skal pålegges, må man iaktta kann. 1429¹⁴ og 1435¹⁵ CCEO.

136. Hierarken eller hans delegat må alltid huske på at ifølge art. 19 § 2 SST er forbudene omtalt i kan. 1402 § 2 CCEO ikke anvendbare. Derfor vil han ved dekret kunne pålegge en livsvarig soningsstraff alltid først etter å ha fått det forhåndsmandat fra DDF som er krevd av samme art. 19 § 2 SST. Innvilgning av forhåndsmandat fra DDF må bli nevnt eksplisitt i dekretet.

137. For utforming av straffedekretet gjelder de samme kriterier som er angitt i nr. 119-126.

138. Bekjentgjørelsen må så foretas innenfor fristene i kan. 1520 CCEO og skal være på det rene i behørig form.

139. For alt det som ikke er sagt i de foregående nummer, henvises det til det som er skrevet om den utenomrettslige straffeprosess ifølge CIC, også ved eventuell gjennomføring av prosessen ved DDF.

e/ Faller straffedekretet inn under taushetsplikten?

140. Som alt minnet om (jf. nr. 47) står prosessaktene og avgjørelsen under taushetsplikt. Det er konstant behov for at alle som deltar i prosessen, uansett på hvilket grunnlag, blir minnet om dette.

141. Dekretet må i sin helhet bli bekjentgjort for den anklagede. Bekjentgjørelsen skjer til hans prosessfullmektig dersom han har benyttet seg av en slik.

VII. Hva kan følge når en straffeprosedyre er til ende?

142. I overensstemmelse med den prosedyretype som har vært aktivisert, finnes det forskjellige muligheter med sikte på den som har deltatt som part i selve prosedyren.

143. Dersom det har funnet sted en prosedyre ifølge art. 26 SST og fordi det handler om en handling fra Den romerske pave, er den ikke ankebar (jf. kann. 333 § 3 CIC og 45 § 3 CCEO).

144. Dersom det har funnet sted en rettslig straffeprosess, åpner det seg mulighetene til å angripe denne slik det er forutsatt i loven, nemlig som nulltietskjæremål, oppreisning i tidligere rettstilstand og anke.

145. Ifølge art. 16 § 3 SST er den eneste domstol i annen instans som man kan gå til, den ved DDF.

146. For å fremsette anke, følger man lovens system, idet man nøyaktig må merke seg at art. 16 § 2 SST endrer fristene for fremsettelse av anke ved å pålegge en peremptorisk frist på 60 nyttedager^a, i motsetning til systemet ifølge kann. 202 § 1 CIC og 1545 § 1 CCEO.

147. Dersom det har funnet sted en utenomrettslig straffeprosess, er det gitt mulighet til å fremsette klage mot det dekret som har konkludert i saken, i overensstemmelse med fristene forutsatt av loven, nemlig av kann. 1734ff CIC og 1487 CCEO (jf. punkt VIII).

148. Anke eller klage har ifølge kann. 1353 CIC, og 1319 og 1487 § 2 CCEO, oppsettende virkning på straffen.

149. Siden straffen er suspendert og man er tilbake i en fase analog med den preprosessuelle, forblir sikringstiltakene i kraft med de samme konsekvenser og handlingsmuligheter som omtalt i nr. 58-65.

VIII. Hva skjer i tilfelle klage mot et straffedekret?

150. Loven legger opp til forskjellige handlingsmuligheter, i overensstemmelse med lovbøkene.

a/ Hva legger CIC opp til i tilfelle klage mot et straffedekret?

151. Den som har til hensikt å fremsette en klage mot et straffedekret, skal ifølge kan. 1734 CIC først be om dets forbedring eller tilbakekallelse fra opphavsmannen (ordinarius eller hans delegat) innen en peremptorisk frist i betydning ti nyttedager

^a «Peremptorisk frist» (*terminus peremptorius*), frist som utløper etter spesielle regler og har visse endegyldige konsekvenser. «Nyttefrist», og tilsvarende «nyttedager» (*dies utiles*), vil si at den angitte frist må være «til nytte» (*utile*) for vedkommende. I motsatt fall forlenges tidsfristen automatisk tilsvarende. Den begynner f.eks. ikke å løpe før den aktuelle person har hatt mulighet til å bli kjent med det forhold som utløste fristen. (Oversetters anmerkning)

fra rettmessig bekjentgjørelse.

152. Ifølge kan. 1735 CIC kan opphavsmannen innen 30 dager fra når han har mottatt bønnen, svare ved å forbedre eget dekret eller ved å avvise bønnen. Han har også mulighet til ikke å svare på noen måte.

153. Mot det forbedrede dekret, avvisning av bønnen eller taushet fra opphavsmannen kan klageren vende seg direkte til DDFs arbeidsutvalg eller gå via dekretets opphavsmann (jf. kan. 1737 § 1 CIC) eller via en prosessfullmektig, innen en peremptorisk frist på 15 nyttedager slik det forutsettes i kan 1737 § 2 CIC¹⁶.

154. Dersom den hierarkiske klage er fremsatt overfor dekretets opphavsmann, skal denne umiddelbart oversende den til DDF (jf. kan. 1737 § 1 CIC). Etter dette (og også dersom klagen er fremsatt direkte for DDF) skal dekretets opphavsmann utelukkende avvente eventuelle instruksjoner eller krav fra DDF som jo vil informere ham om utfallet av granskningen av klagen.

b/ Hva legger CCEO opp til i tilfelle klage mot et straffedekret?

155. CCEO legger opp til en prosedyre som er enklere i sammenligning med CIC. Så skal klageren som bestemt i kan. 1487 § 1 CCEO utelukkende vende seg til DDFs arbeidsutvalg innen ti nyttedager fra bekjentgjørelsen.

156. Dekretets opphavsmann skal i et slikt tilfelle ikke gjøre noe, men avvente eventuelle instruksjoner eller krav fra DDF som jo vil informere ham om utfallet av granskningen av klagen. Dersom det imidlertid handler om ordinarius, må han gi akt på de suspensive virkninger av klagen, omtalt i nr. 148.

IX. Er det noe som det er behov for alltid å holde klart for seg?

157. Helt fra når det foreligger *notitia de delicto*, har den anklagede rett til å fremsette bønn om å bli dispensert fra alle forpliktelser knyttet til hans status som kleriker, inklusiv sølibatet, og samtidig fra eventuelle ordensløfter. Ordinarius eller hierarken skal tydelig informere ham om denne hans rett. Når klerikeren måtte ha besluttet å benytte seg av denne mulighet, må han skrive en tilsvarende bønn, rettet til Den hellige far, der han presenterer seg og angir kortfattet begrunnelsen for hvorfor han ber om dette. Bønnen må være tydelig datert og undertegnet av søkeren. Den skal sendes til DDF, ledsaget av ordinarius' eller hierarkens *votum*. DDF på sin side vil ta den videre og – dersom Den hellige far aksepterer ansøkingen – oversende til ordinarius eller hierarken dispensasjonsreskriptet, med anmodning om å se til at det blir tatt videre for rettmessig bekjentgjørelse for søkeren.

158. Dekreter utferdiget på det hierarkiske nivå DDFs arbeidsutvalg som omtalt i nr. 153 og 155 eller ut fra tanken i kan. 1720, 3° CIC eller 1486 § 1, 3° CCEO i slutten av en utenomrettslig straffeprosess, kan være gjenstand for klage ut fra art. 24 SST¹⁷. Klagen skal – for det mål at det må bli gitt åpning for den – bestemme nærmere med klarhet *petitum*^a og inneholde begrunnelsen i *in iure* og *in facto*^b som den baserer seg på. Klageren skal alltid benytte seg av en advokat, utstyrt med tilhørende mandat. Klagen skal være gitt direkte til DDF.

159. Dersom en bispekonferanse alt har sørget for å skrive egne retningslinjer med tanke på å behandle tilfellene med seksuelt misbruk av mindreårige, svarende til oppfordringen gitt av DDF i 2011, skal det også tas hensyn til denne tekst.

160. Noen ganger kommer det inn en *notitia de delicto* med henblikk på en kleriker som alt er gått bort. I slikt tilfelle kan det ikke skje noe aktivitet i form av en type straffeprosedyre.

161. Dersom en innrapportert kleriker dør under den forutgående etterforskning, vil det ikke være mulig å åpne en etterfølgende straffeprosedyre. Man anbefaler dog ordinarius eller hierarken å gi DDF vanlig informasjon.

162. Dersom en anklaget kleriker dør under straffeprosessen, må dette forhold bli meddelt DDF.

163. Dersom i fasen med den forutgående etterforskning en anklaget kleriker har tapt sin kanoniske status som følge av innvilgning av dispensasjon eller som straff pålagt i en annen prosedyre, bør ordinarius eller hierarken avveie det hensiktsmessige ved å føre den forutgående etterforskning til ende, ut fra pastoral nestekjærlighet og for hevdelse av rettferdighet overfor de angivelige offer. Dersom dette skjer mens en straffeprosess alt er i gang, vil denne dog kunne bli ført til ende, om ikke annet så for å bestemme nærmere ansvaret for den eventuelle forbrytelse og eventuelt pålegge en bot. Man må nemlig huske på at ved bestemmelsen av noe som en *delictum gravius* regnes det ut fra at den anklagede var kleriker på tidspunktet for den eventuelle forbrytelse, ikke på prosedyretidspunktet.

164. Uten å rokke ved det som inneholdes i forordningen i art. 28 SST, må de kompetente kirkelige myndigheter (ordinarius eller hierarken) informere på behørig vis det angivelige offer og den anklagede når de ber om det, om de enkelte faser ved prosederingen, samtidig som de dog sørger for ikke å åpenbare opplysninger dekket av pavelig taushetsplikt eller av vanlig taushetsplikt, ved å la noe komme ut

^a *Petitum*: «Begjæring». (Oversettets anmerkning)

^b Til de latinske begreper, jf. fotnotene til nr. 124. (Oversettets anmerkning)

som ville kunne bli til skade for en tredjeperson.

* * *

Dette *Vademecum* pretenderer ikke å erstatte formasjonen av medarbeiderne innen den kanoniske rett, i særdeleshet ikke med blick er på straffe- og prosesstoffet. Alene en inngående kjennskap til loven og til dens intensjoner vil kunne føre til den behørigte tjeneste for sannheten og rettferdigheten, noe som kreves med særlig oppmerksomhet i stoffet med *delicta graviora* med tanke på de dype sår som disse forbrytelser rammer det kirkelige fellesskap med.

TABULAR SUMMARY FOR CASES OF *DELICTA RESERVATA*

DIOCESE/INSTITUTE OF INCARDINATION				
ORDINARY				
CHURCH SUI IURIS				
DDF PROT. N°				
CLERIC'S FULL SURNAME(S)				
CLERIC'S FULL FIRST NAME(S)				
CLERIC'S FATHER'S SURNAME				
OFFICIAL I.D.				
DATE OF BIRTH AND OTHER SIGNIFICANT DATES				
Date of Birth		Diaconal Ordination		
Perpetual Vows		Priestly Ordination	Years in Ministry	
PLACE OF INCARDINATION				
MINISTRY IN/TRANSFER TO OTHER DIOCESES				
CLERIC'S CURRENT ADDRESS				
ADVOCATE/PROCURATOR (<i>& signed copy of mandate</i>)				
ADVOCATE/PROCURATOR'S ADDRESS				
MINISTRY				
Year	Parish/Organization	Place	Appointment/Responsibility	
ACCUSATION(S) OF <i>DELICTA RESERVATA</i> AGAINST THE CLERIC				
Date of alleged accusation(s)	Name, Surname of alleged victim	Date of Birth	Place, duration of alleged delicts	Identity of person bringing allegation(s) & date of denunciation to ecclesiastical authority
OTHER PROBLEMATIC BEHAVIOUR/OTHER ACCUSATIONS				
Year	Details			
CIVIL PROCEEDINGS AGAINST THE CLERIC				
Year	Details	Outcome of civil proceedings/Sentence		
MEASURES ADOPTED BY ECCLESIASTICAL AUTHORITY				
Year	Details			
CLERIC'S REMUNERATION				
CLERIC'S RESPONSE TO ACCUSATION(S)				
Year	Details (Admission, Denial, Refusal to co-operate)			

ORDINARY'S VOTUM	
Date	

This table is a guide for the summary of the case and does not replace the preliminary investigation. Please attach all documentation corresponding to the various headings.

For persons who do not have a last name, the paternal name should be indicated in place of the last name.

If possible, send the table in electronic form to disciplinaryoffice@cfaith.va

NOTER

- 1 Art. 8 SST – § 1. Muligheten til kriminalsøksmål for forbrytelsene forbeholdt Kongregasjonen for tros læren utsløkket ved foreldelse i løpet av 20 år. § 2. Foreldelsestiden løper i samsvar med det som er bestemt i kan. 1362 § 2 CIC og kan. 1152 § 3 CCEO. Ved forbrytelsen omtalt i art. 6 nr. 1 begynner foreldelsestiden dog å løpe fra den dag den mindreårige har fylt 18 år. § 3. Kongregasjonen for tros lærens har rett til å oppheve foreldelsen i alle enkelttilfeller med forbeholdte forbrytelser, også dersom tilfellene berører forbrytelser begått før disse bestemmelser trådte i kraft.
- 2 Art. 4 § 2 SST – I saker mht. forbrytelsene omtalt i § 1 er det aldri lov å tilkjenne navnet på anmelderen eller pønitenten, det være seg overfor den anklagede eller også overfor hans retts hjelper, med mindre anmelderen eller pønitenten uttrykkelig har samtykket i det; med særlig oppmerksomhet må man overveie anmelderens troverdighet, og man må helt unngå enhver fare for å krenke det sakramentale segl – idet det dog må sikres at den anklagedes rett til forsvar forblir uavkortet.
- 3 Art. 9 § 2 SST – Denne øverste domstol behandler også andre forbrytelser der den straffeforfulgte blir anklaget på grunnlag av personsammenheng og delaktighet i ugjerningen, dog bare sammen med forbrytelser forbeholdt for denne.
- 4 Kan. 1428 CIC – § 1. Dommeren eller den kollegiale retts formann kan utpeke en forhørsdommer til å gjennomføre saksforberedelsen; denne velges ut enten blant domstolens dommere eller blant personer approbert av biskopen til dette oppdrag. § 2. Til oppdraget som forhørsdommer kan biskopen approbere klerikere og legfolk som utmerker seg ved god moral, klokskap og lærdom. Kan. 1093 CCEO – § 1. Dommeren eller den kollegiale retts formann kan utpeke en forhørsdommer til å gjennomføre saksforberedelsen; denne velges ut enten blant domstolens dommere eller blant kristustroende godtatt av eparkialbiskopen til dette oppgave. § 2. Til oppgaven som forhørsdommer kan eparkialbiskopen godta kristustroende som frembyr seg ved god moral, klokskap og lærdom.
- 5 Kan. 1722 CIC – For å forebygge anstøt, for å beskytte vitners frihet og for å verge at rettferdigheten går sin gang, kan ordinarius [...] holde den anklagede unna den geistlige tjeneste eller et kirkelig embete eller oppdrag, pålegge eller unnsi ham tilhold på et sted eller territorium eller også forby ham offentlig deltagelse i den hellige Eukaristi [...]. Kan. 1473 CCEO – For å forebygge anstøt, for å beskytte vitners frihet og for å verge at rettferdigheten går sin gang, kan hierarken [...] holde den anklagede unna utøvelse av den geistlige ordinasjon, en tjeneste eller et annet oppdrag, pålegge eller forby ham tilhold på et sted eller territorium eller også forby ham offentlig mottagelse av den guddommelige Eukaristi [...].
- 6 Kan. 1339 CIC – § 1. Ordinarius kan personlig eller gjennom en annen advare en i anledning av at han står i fare for å forbryte seg, eller en som det etter gjennomført etterforskning faller alvorlig mistanke mot om begått forbrytelse. § 2. Ordinarius kan irettesette en fra hvis vandel det oppstår anstøt eller alvorlig ordensforstyrrelse, på en måte som er tillempet personens og det foreliggende forholds særlige vilkår. § 3. Vedrørende en advarsel og en irettesettelse skal den alltid i det minste bestå av et dokument, og dette må man ta vare på i sentraladministrasjonens hemmelige arkiv. § 4. Dersom det til ingen nytte en eller flere ganger er gitt advarsler eller irettesettelser til en person, eller dersom det ikke er lov å vente noe effekt av disse, må ordinarius gi et straffetruende påbud der han nøyaktig beskriver hva

som skal gjøres eller forbys. § 5. Dersom situasjonen skulle tilsi det og særlig dersom noen står i fare for å falle tilbake i en forbrytelse, må ordinarius – også utenom straffene som i samsvar med det som er bestemt i gjeldende rett, ved dom eller dekret er ilagt eller erklært å bestå – stille vedkommende inn under en form for overvåkning, på en ved enkeltdekret nærmere bestemt måte. Kan. 1340 § 1 CIC: Bot – som kan pålegges i det ytre rom – vil si å gjennomføre en form for innsats av religiøs art, eller fromhetsmessig eller karitativ innsats. Kan. 1427 CCEO – § 1: Idet partikularretten dog står urokket, skjer offisiell irrettesettelse i nærvær av en notar og to vitner eller ved brev, dog så at mottagelsen og brevets ordlyd ved et eller annet dokument må være på det rene. § 2. Man må vokte seg for at selve den offisielle irrettesettelse gir større åpning enn nødvendig for den straffeforfulgte ærestap.

- ⁷ Art. 26 SST – Kongregasjonen for troselæren har rett til på et hvilket som helst stadium og nivå mens det prosederes, å bringe de alvorligste tilfeller omtalt i art. 2-6 direkte til pavens avgjørelse hva angår eksklusjon eller degradering fra klerikerstanden med dispensasjon fra sølibatloven, hvor det klart er på det rene med den begåtte forbrytelse og etter at den straffeforfulgte er gitt mulighet til å forsvare seg.
- ⁸ Kan. 1483 CIC – En prosessfullmektig og en advokat skal aldersmessig være myndige og ha godt rykte; advokaten skal dertil være katolikk med mindre diøcesanbiskopen tillater noe annet, og doktor i kanonisk rett, eller for øvrig være virkelig sakkyndig og approbert av nevnte biskop.
- ⁹ *Ex analogia* (ut fra analogi) kan. 1527 CIC – § 1. Bevis av ethvert slag som synes nyttige for å behandle saken og som er tillatt, kan føres frem.
- ¹⁰ *Ex analogia* (ut fra analogi) kan. 1572 CIC – Når dommeren vurderer vitnesbyrdene, må han idet han krever skriftlig bevitnelse dersom situasjonen gjør det aktuelt, ta i betraktning: 1) hvordan det er med vitnets personlige stilling så vel som anstendighet; 2) hvorvidt det vitnes om egen viten, særlig om noe som egenhendig er sett og hørt, om vedkommendes forestilling, om noe som ryktes eller om noe som er hørt fra andre; 3) hvorvidt vitnet er konsekvent og med fasthet for sitt eget vedkommende oppviser en indre sammenheng eller er variabel, usikker eller vaklende; 4) hvorvidt det har ytterligere vitnesbyrd med seg og om det ved andre beviser blir bekreftet eller ei.
- ¹¹ Kan. 1336 CIC – § 1. Soningsstraffene som kan ramme en forbryter enten for bestandig, over en forhåndsbestemt tid eller på ubestemt tid, er utenom de som en lov eventuelt oppstiller, de som er regnet opp i §§ 2-5. § 2. Foreskrivning om: 1° å ha tilhold på et bestemt sted eller territorium; 2° å betale en pengemulkt dvs. en pengesum til kirkelige formål i henhold til retningslinjer bestemt av bispekonferansen. § 3. Forbud mot: 1° å ha tilhold på et bestemt sted eller territorium; 2° å utøve – over alt eller på et bestemt sted eller territorium eller utenfor dette – alle eller noen embeter, oppdrag, tjenester eller funksjoner eller bare noen gjøremål som henger i hop med embeter eller oppdrag; 3° å utføre alle eller noen handlinger ut fra myndighet i medhold av ordinasjon; 4° å utføre alle eller noen handlinger ut fra styringsmyndighet; 5° å utøve en rettighet eller et privilegium eller å bruke insignier eller titler; 6° å nyte godt av stemmerett eller valgbarhet ved kanoniske valg, eller å delta med rett til å avgi tellende stemme på konsil eller i kirkelige kollegier; 7° å bære kirkelig drakt eller ordensdrakt. § 4. Fratagelse av: 1° alle eller noen embeter, oppdrag, tjenester eller funksjoner eller bare noen gjøremål som henger i hop med embeter eller oppdrag; 2° fullmakten til å motta skriftemål eller til å preke; 3° delegert styringsmyndighet; 4° en rettighet eller et privilegium, et insignium eller en tittel; 5° hele eller deler av en kirkelig

godtgjørelse – i henhold til retningslinjer fastsatt av bispekonferansen –, dog så at forskriften i kan. 1350, § 1, står urokket. § 5. Eksklusjon fra klerikerstanden.

- 12 Kan. 1337 CIC – § 1. Forbud mot å ha tilhold på bestemt sted eller territorium kan ramme så vel klerikere som ordensfolk; foreskrivning om å ha tilhold kan ramme sekularklerikere og – innenfor konstitusjonenes rammer – ordensfolk. § 2. For at foreskrivning om å ha tilhold på et bestemt sted eller territorium skal kunne ilegges, må nødvendigvis samtykke fra vedkommende stedets ordinarius være innhentet – med mindre det handler om et utenombispedømmelig hus som da også er bestemt for kleriker-pønitere eller klerikere under forbedring. Kan. 1338 CIC – § 1. Soningsstraffene som oppregnes i kan. 1336, rammer aldri de former for myndighet, embeter, oppdrag, rettigheter, privilegier, fullmakter, nådebevillinger, titler eller insignier som ikke hører inn under myndigheten til den superior som oppstiller straffen. § 2. Det kan ikke opereres med fratagelse av myndighet i medhold av ordinasjon, men bare med forbud mot å utøve den eller noen av de handlinger som følger av den; likeledes kan det ikke opereres med fratagelse av akademiske grader. § 3. For forbudene som angis i kan. 1336, § 3, blir bestemmelsen å overholde som er gitt for bannstraffer i kan. 1335, § 2. § 4. Soningsstraffer etter selvfelt dom kan bare være de som er regnet opp som forbud i kan. 1336, § 3, eller andre som eventuelt er stilt opp ved lov eller påbud. § 5. Forbudene omtalt i kan. 1336, § 3, belegges aldri med straff i form av nullitet.
- 13 Kan. 54 CIC – § 1. Et enkeltdekret hvis anvendelse blir overdratt til en eksekutor, har virkning fra iverksettelsesøyeblikket; ellers fra det øyeblikk det med myndighet fra selve den dekretende blir forkynt for personen. § 2. For at et enkeltdekret kan ha gjennomslagskraft, må det forkynnes ved et rettmessig dokument i samsvar med det som er bestemt i gjeldende rett. Kan. 55 CIC – Idet det som er foreskrevet i kann. 37 og 51 dog står fast, og når en særdeles tungtveiende begrunnelse står i veien for at dekretets skriftlige tekst overleveres, regnes et dekret for forkynt dersom det i nærvær en notar eller to vitner er forelest for den som det er bestemt for, og etter at det er nedtegnet en akt om dette som må underskrives av alle nærværende. Kan. 56 CIC – Et dekret regnes for forkynt dersom den som det er bestemt for, etter på riktig måte å være innkalt for å ta imot eller høre dekretet, uten en berettiget grunn ikke har innfunnet seg eller har avvist å underskrive.
- 14 Kan. 1429 CCEO – § 1. Forbud mot å holde til på et bestemt sted eller territorium kan bare ramme klerikere eller ordensfolk eller medlemmer av ordenslignende selskap for fellesliv, men forskrift om å holde til på et bestemt sted eller territorium ikke andre enn klerikere tilsluttet eparkiet, dog så at retten til instituttene for gudviet liv står urokket. § 2. For at forskrift om å holde til på et bestemt sted eller territorium kan ilegges, kreves samtykke fra stedets hierark, med mindre det handler om huset til et institutt for gudviet liv under pavelig eller patriarkal rett, der det i stedet kreves samtykke fra kompetent superior, eller det er et hus bestemt for flere klerikere fra flere eparkier som gjør bot eller blir forbedret.
- 15 Kan. 1430 CCEO – § 1. Straffemessige fratagelser kan bare ramme de former for myndighet, embeter, tjenester, oppdrag, rettigheter, privilegier, fullmakter, nådebevillinger, titler eller insignier som hører inn under myndigheten til den autoritet som oppstiller straffen, eller under hierarken som befordre strafferettsbehandlingen eller ilegges den ved dekret; det samme gjelder for straffemessig forflytning til et annet embete. § 2. Det kan ikke gis fratagelse av myndighet i medhold av ordinasjon, men bare forbud om å utøve alle eller noen av vedkommendes handlinger i samsvar med allmenn rett; likeledes kan det ikke gis fratagelse av akademiske grader.

- ¹⁶ Kan. 1737 § 2 CIC – Klagen blir å fremsette innen en peremptorisk frist på 15 nyttedager som [...] løper i samsvar med det som er bestemt i kan. 1735.
- ¹⁷ Art. 24 SST – § 1. Mot administrative enkelthandlinger i tilfelle forbrytelser forbeholdt Kongregasjonen for tros læren har den påtaleansvarlige ved dikasteriet og den anklagede rett til innen en peremptorisk frist på 60 nyttedager å fremsette klage til den samme kongregasjon som prøver den mht. utkomme og legitimitet – da enhver mulighet til ytterligere klage som omtalt i art. 123 i den apostoliske konstitusjon *Pastor bonus* er tatt bort. § 2. Hva angår det å fremsette klagen omtalt i § 1 – som det ellers ikke kan åpnes for –, skal det alltid anvendes rettshjelper som må være en kristustroende utstyrt med særskilt mandat og inneha ver av doktorgrad eller i det minste lisensiatgrad i kanonisk rett. § 3. For at det kan åpnes for klagen omtalt i § 1, skal den tydelig angi hva det bes om og begrunnelsen som den støtter seg på, så vel i juridisk henseende som vedrørende det faktiske forhold.